Смрт фашизму — Слобода народу!

СЛОБОДНА ВОЈВОДИНА

Уредништво и администрација
Нови Сад, Футошка ул. бр. 50.
Телефони:
Уредништво 28-24
Секретаријат 37-15
Администрација . . . 21-37
Штампарија 20-58

ОРГАН ЈЕДИНСТВЕНОГ НАРОДНО-ОСЛОБОДИЛАЧКОГ ФРОНТА ВОЈВОДИНЕ

Година IV, број 123 | Нови Сад, недеља, 25 март 1945 | Цена 10 динара

Источни фронт

Трупе маршала Толбухина прешле су у офанзиву у Мађарској и напредовале 70 километара

Заузети су градови Секешфехервар, Веспрем и 350 других места — 6.000 заробљених и 70.000 мртвих Немаца — Нови крупни успеси код Данцига и у Шлезији

ДВЕ ДНЕВНЕ ЗАПОВЕСТИ МАРШАЛА СТАЉИНА

Москва, 24 марта. — Трупе Трећег украјинског фронта, пошто су одбиле напад једанаест немачких оклопних дивизија југозападно од Будимпеште, прешле су у напад и пошто су уништиле немачку тенковску групацију, напредовале су 70 километара на фронту од 100 километара и заузеле градове Секешфехервар, Мор, Вирес, Веспрем, Енјинг и више од 350 других насеља.

Наше трупе заробиле су више од 6000 непријатељских војника и официра и уништиле или запленили 745 тенкова и покретних топова, више од 800 топова и велике количине другог оружја и материјала.

Маршал Стаљин саопштио је данас и другу дневну заповест, упућену маршалу Коњеву, команданту Првог украјинског фронта.

Трупе овог фронта, продужујући офанзиву у Горњој Шлеској заузеле су данас, 24 марта, градове Најсе и Леобшид, важна непријатељска одбрамбена упоришта.

ОПЕРАТИВНИ ИЗВЕШТАЈ СОВИНФОРМБИРОА ЗА 24 МАРТ

У току 24 марта у правцу Данцига трупе Другог белоруског фронта настављајући офанзиву заузеле су град Праух и насељена места: Розенберг, Лампенау, Ципау, Нешкау, Ротвансдорф, Данкау, Болдкруг, Битомиа. У борбама 23 марта у томе подручју трупе фронта заробиле су око 1000 немачких војника и официра.

Трупе Првог украјинског фронта, настављајући офанзиву и 24 марта заузеле су у Шлезији западно од Одре градове Најсе и Леобшид, јака упоришта немачке одбране, и насељена места Витмансдорф, Хандау, Лишдевизе, Шнелвалде.

Трупе Трећег украјинског фронта, одбивши нападе једанаест немачких дивизија југозападно од Будимпеште и разбивши их у одбрамбеним борбама, прешле су у офанзиву, разбиле тенковске групације Немаца и напредовале до 70 километара на фронту дугом преко 100 километара и у току офанзивних борби заузеле градове Секешфехервар, Мор, Вирес, Веспрем, Енјинг, а такође заузеле преко 350 других насељених места, међу њима многа крупна насељена места.

У току борби трупе фронта заробиле су преко 6000 непријатељских војника и официра, онеспособиле и уништиле 745 немачких тенкова и покретних топова, преко 800 топова и много другог ратног материјала. Непријатељ је изгубио само у мртвима преко 70.000 војника и официра. Међу разбијених једанаест немачких дивизија налазиле су се и четири тенковске СС-дивизије које су пребачене са западног фронта.

У току 23 марта на свим фронтовима онеспособљено је и уништено 204 немачких тенкова и покретних топова.

У ваздушним борбама и ватром противавионске артилерије оборено је 107 непријатељских авиона.

Ноћу 24 марта наши тешки бомбардери напали су железнички чвор Моравске Острава у Чехословачкој. Избили су пожари праћени јаким експлозијама.

22 марта авијација Црвене балтичке флоте напала је немачке транспорте у лукама Данцига, Гдиње и Пилау. У луци Данцига и Гдиње потопљено је 6 транспорта са укупно 34.000 тона, а у луци Пилау један транспорт од 3000 тона. (ТАСС)

СОВЈЕТСКЕ ТРУПЕ ИЗБИЛЕ НА ОБАЛУ ДАНЦИШКОГ ЗАЛИВА

Москва, 24 марта. — Трупе трећег белоруског фронта наставиле су борбу за ликвидирање немачке групације код Хајлигенбајла. Непријатељ се очајнички опире јаким ударима совјетских јединица. За дан борбе уништена су 32 немачка тенка и моторизована топа и 60 пољских топова, неколико стотина аутомобила. Паљбом наше артилерије потопљено је пет непријатељских шлепова, осим тога совјетско ваздухопловство потопило је још 7 непријатељских шлепова. На једном сектору немачки војници и официри који су се предали донели су са собом и неколико топова.

Жестоке борбе воде се северозападно од Данцига. У току дана одбијено је 10 немачких напада. Совјетска пешадија и артилерија заузеле су неколико линија шанчева и избиле на обалу Данцишког Залива.

Совјетске трупе разбиле су немачку групу код Данцига на два дела и раздвојиле једну од друге. У току ноћи вођене су уличне борбе у Цопоту, а ујутро је град био очишћен од непријатеља. У току борби совјетске трупе истребиле су преко 4.000 немачких војника и официра. На путу лежи велики број топова, бацача возила и другог непријатељског оружја. Совјетски авијатичари потопили су у Данцишком Заливу три брода и један борбени чамац.

У МОСКВИ ЈЕ ПРИРЕЂЕН БАНКЕТ У ЧАСТ ДР. БЕНЕША

Москва, 24 марта. — У чехословачком посланству у Москви приређен је банкет у част др. Бенеша, који борави у Москви. Амбасадор Чехословачке Републике у СССР 23 марта приредио је банкет коме су присуствовали др. Едуард Бенеш, претседник Чехословачке Републике, министар спољних послова СССР Молотов, заменик министра спољних послова СССР Вишински, Литвинов, Мајски, Деканозов, амбасадор СССР у Чехословачкој В. Зорин, министар спољних послова Чехословачке Републике Јан Масарик, претседник словачког Националног савета г. Шроба, чланови чехословачке амбасаде у СССР и други.

БАНКЕТ У ЧАСТ СОВЈЕТСКИХ УМЕТНИКА У БУКУРЕШТУ

Букурешт, 24 марта. — Румунско друштво за учвршћење веза са СССР приредило је банкет у част совјетских уметника који бораве у Букурешту. Банкету су присуствовали Чланови савезничке контролне комисије, претседник владе г. Петар Грозе, министри: Константинеску, Петраскану, Рашкиану, претседник Друштва за учвршћење веза са Совјетским Савезом, румунски књижевници, уметници, и научници.

Наш фронт

Северно од Бихаћа наше јединице прешле су Уну и пресекле пругу Бихаћ—Босански Нови

У Лици освојена нова упоришта — Тежак пораз усташа код Бјеловара

Београд, 24 марта. — Ратни извештај Генералштаба Југословеске армије за 24 март: На фронту у Срему није било значајнијих догађаја.

На подручју Брчког одбијени су јачи непријатељски испади.

На подручју Добоја, у борбама које непрекидно трају, наше трупе одбијају непријатељске нападе. У току прошлог дана убијено је преко 200 Немаца, заплењено пет аутоматских оружја, један топ и други материјал, а уништен један тенк.

Приликом напада на јачу непријатељску групу на друму Добој—Дервента убијено је 30 непријатељских војника.

На прузи Сарајево—Брод бачен је у ваздух транспортни воз у близини Врандука. Уништена је локомотива и 14 вагона са разним ратним материјалом, а убијено 35 Немаца.

Одбијена су два непријатељска напада на наше положаје на подручју Зеница—Бусовача, а на подручју Киселјака разбијена је већа група Немаца. Укупно је погинуло око 120 непријатељских војника.

У близини Бање Луке ликвидирано је једно непријатељско упориште. Посада је делом уништена, а делом се разбежала.

Три батаљона Немаца, који су покушали да са подручја Босански Нови—Добрљин продру на ослобођену територију и да оправе порушену железничку пругу у долини Уне, одбачени су на полазне положаје уз знатне губитке.

У Лици наше трупе настављају успешне операције. После огорчене одбране од стране непријатеља наше трупе, заузевши јако утврђена упоришта на друму Небљуси—Бихаћ, освојиле су Ричач, Голубић, Дебељачу и Заваље и с јужне стране избиле пред сам град Бихаћ.

Четири километара северно од Бихаћа наше јединице форсирале су Уну, заузеле село Покој и тиме пресекле друм и железничку пругу Бихаћ—Босански Нови. На друму Покој—Острожац разбиле су немачку моторизовану колону, која је долазила као појачање посади Бихаћа.

Према још непотпуним подацима непријатељски губици износе: 424 погинулих и 234 заробљена, заплењено 12 топова, један тенк, осам бацача, 32 аутоматска оружја и веће количине другог оружја и ратног материјала.

Савезничка авијација успешно је садејствовала са трупама на земљи, нападајући непријатељски саобраћај и војничке циљеве у Бихаћу, Госпићу и Оточцу.

После дводневних борби на подручју Славонске Пожеге, наше трупе разбиле су један немачки пук и ликвидирале неколико непријатељских упоришта. На бојишту је нађено преко 200 немачких лешева, а заплењена су три топа и веће количине оружја и ратног материјала.

На подручју југоисточно од Бјеловара, наше трупе разбиле су један пук Павелићеве Прве „ударне дивизије“ и ослободиле неколико места. Непријатељ је одбачен на запад а на бојишту је оставио преко 120 мртвих.

Једна диверзантска група бацила је у ваздух три вагона артилериске муниције на железничкој станици Новска.

У Словенији у току су јаке борбе у Горењском.

Одбијени су непријатељски испади из Новог Места и Жужемберка.

Признање маршала Толбухина борцима III Југословенске армије

КОМАНДАНТУ ТРЕЋЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ АРМИЈЕ ГЕНЕРАЛ-ЛАЈТНАНТУ КОСТИ НАЂУ И КОМАНДАНТУ ДВАНАЕСТОГ КОРПУСА ГЕНЕРАЛ-МАЈОРУ МАНДИЋУ

Изражавам признање за упорност и јунаштво ваших јединица.

Одбијајући непријатељске јуришe северно од Валпова и недопустивши пробијање непријатеља, ваше су јединице показале високу свест своје дужности и одважности при ликвидацији немачког мостобрана на реци Драви.

Изражавам захвалност руководиоцима ваших јединица и вама лично за успешне борбене акције и желим вам да максимално искористите у овим бојевима стечено искуство за коначно уништење нашег заједничког непријатеља.

Командант Трећег украјинског фронта Ф. Толбухин

Члан војног савета Трећег украјинског фронта А. Желтов

Начелник штаба Трећег украјинског фронта С. Иванов

О приредбама

У читавој Војводини, нарочито по већим градовима, често се приређују концерти и митинзи. Неки су чак схватили митинге и концерте (са неизбежним игранкама) као скоро једини начин манифестовања културно-просветне делатности. У многим случајевима програм једне приредбе је споредна ствар — права сврха је игранка. У Панчеву (где сваки дан има нека приредба) посетиоци шетају корзом или пију пиво док траје програм…

Приредбе се већином несолидно организују. Програми на слабом уметничком нивоу. Види се да је скоро свака приредба аљкаво и на брзину припремљена. Често програм бива предугачак — доказ ваљда, многог и интензивног рада. Чак се ни распореду тачака не посвећује довољна пажња. Избор текстова за скечеве и рецитације је некритичан. На приредби у једној новосадској болници, пред борцима који су дали своју крв за народно ослобођење даван је монолог „Војник Мића". Дечији дом имена „Стевице Јовановића" у Панчеву, на својој некултурној приредби дао је једној пионирки од пет година, да пева једну љубавну песму!

Не верујемо да приређивачи воде рачуна о саставу публике. Ако се боље промотри видеће се да на приредбе долази већином једна иста публика. То су они који се шетају по улицама и исчекују забаве, игранке. Од досаде бадаваџисања траже игранке да се занимају беспосличећи. Приређивачи им иду на руку. Често се одржи приредба када је радна омладина запослена и нема времена да је посети. Ако се у једном граду за седам дана одржи седам приредаба ко ће бити у могућности да посети све?

Нисмо против културно-просветних приредаба. За време ослободилачке борбе митинзи су играли значајну улогу. Они су служили као важно васпитно средство. Свака бригада или одред, свако ослобођено или полу ослобођено место, упознало је уметничке творевине В. Назора, Р. Зоговића, И. Г. Ковачића, Ј. Поповића, С. Куленовића, Бранка Ћопића и других наших књижевних величина баш захваљујући митинзима. На сваком митингу је настојавано да се прикаже стварност, да се разјасни смисао борбе против фашизма и домаћих издајника да се увиди нужност изградње једне нове државе очишћене од петоколонаша и ненародних режима. Стога се таквим приредбама посвећивала заслужена пажња. Свака приредба је била сведоџба колико се озбиљно поставља рад на културно-просветном пољу.

Нисмо против културно-просветних приредаба али смо против некултурних забава и штетних приредаба. Некада су забаве служиле као опојно средство да се заборави стварност. Фашисти су форсирали забаве, игранке, отрцани хумор и порнографске скечеве, да заглупе публику, да јој скрену поглед са стварности. То нам је, изгледа, остављено као некултурно наследство, и тога има и данас у извесној мери. Јер откуда је могла, таква глупост као што је „Војник Мића" бити давана пред нашим рањеницима? Тај монолог је творевина једног рата у коме је војник био жртва империјалистичког клања. Он није знао смисао тога рата ни зашто је послат на људску кланицу. И војници су реаговали на тадашњу стварност забушавањем, извлачењем са дужности, бежањем у болнице, у разврат и пијанке. Официри се вуку по реконвалесцентним логорима и приређују пијанке по борделима. Читав се наш народ после слома централних сила, дакле после победе нашао пред беспућем. То су одразили Ст. Јаковљевић Д. Васић, М. Црњански, П. Талетов, Б. Димитријевић-Брандим и толики други. Али они се нису умели удубити у све те појаве јер нису схватили суштину империјалистичког рата и његове последице. Они су више-мање површно констатовали ситуацију: распад морала, безизлазни хаос. Решење тога проблема они су могли наћи. Док су се једини, бар донекле трудили да одразе тадању стварност дотле је већина, понешена струјом поратне коњуктуре ударила у писање сваковрсних „књижевних" творевина, скечева, приповедака, фељтона (од Брандима па чак до Нушића). Из те серије јефтиног хумора извађен је и монолог „Војник Мића" и пренешен у [illegible]

Друкчије стоји ствар данас. По својој суштини овај рат је нешто сасвим друго према ранијем. Најбољи синови народа дали су своје животе знајући зашто гину. Племенитост борбе и циља позитивно је деловало на васпитање народних бораца и читавог народа. Данашња књижевна дела не могу сликати средину официра-развратника и војника забушанта јер такве средине данас нема. Наша стварност пружа дубоке моралне мотиве и зато је наша књижевност испуњена делима В. Назора, и Р. Зоговића, а не Д. Васића и Брандима.

Зато се мора посветити озбиљна пажња избору текстова. Зато се мора посветити велика пажња културно-просветним приредбама. Те приредбе су слика моралног здравља и културног стремљења наше средине.

Дакле приредбе имају своју сврху. Оне треба да буду одраз наше стварности. Оне треба да указују на главне проблеме које треба савладати. Ослобођење земље, обнова и изградња нове Југославије, све су то проблеми које наш народ поступно решава. И културне приредбе имају у томе свој удео. По томе колико се обрађују важна питања, наравно уметничким сретствима: песмом, рецитацијом, претставом, судиће се о озбиљности намере приређивача — и о њиховом праву да иступе пред публиком.

Точак-замајац машинског орања добија све већу замајну снагу

У неким срезовима у Бачкој трактори раде и дању и ноћу а број неисправних машина све се више смањује

Организовани радови на орању државних и приватних земљишта у Војводини помоћу трактора почели су пре две недеље. До тога времена вршене су припреме и организовано снабдевање горивом. Први транспорт горива стигао је на места опредељења, рад је почео и сада се могу већ утврдити први резултати.

Приликом обиласка извесног броја машинских станица у Бачкој могло се утврдити да снабдевање погонским материјалом тече, с обзиром на садашње саобраћајне тешкоће, прилично добро. Оспособљавање трактора који још нису у погону врши се убрзаним темпом и проценат неисправних трактора сваким даном је све мањи. Машинске станице не располажу још довољним бројем стручњака, али сва настојања су усредсређена на то да се број тих стручњака повећа. Руководиоци и радници у машинским станицама, осим незнатних изузетака, раде са пуно жара, воље и љубави на овом корисном послу и желе да, не жалећи труда, постигну што боље резултате.

Овде ћемо изложити стање орања и прве резултате постигнуте у појединим местима и срезовима у једном делу Бачке.

*

Србобран има 32 трактора. Од тих трактора два нису исправна. Има 64 тракторска возача. Машинску секцију води добро друг Душан Манојловић. Они имају пред собом огроман посао: 25.000 јутара. До сада су узорали 2.000 јутара

*

Врбас има 20 трактора. Од тога 16 исправно. Возачи и друго особље раде ударнички. Сада су почели да раде и ноћу. Сви возачи су врло млади. Управа машинских станица у Новом Саду ће им доделити неколико старијих, искусних возача за рад ноћу. До сада су узорали око 2.000 јутара. Остаје им да узору још 6.000.

*

Срез Старн Бечеј успоставио је машинску станицу тек пре недељу дана, али рад у овој станици развија се таквим полетом да се мора истаћи као пример. На челу ове машинске станице је Младен Николић. Они имају 90 исправних и 20 неисправних трактора. За ово кратко време узорали су преко 700 јутара. Они обећавају да ће у току идућег месеца узорати и целокупно остало напуштено земљиште, око 12.000 јутара. Код њих се налазе и два тракторска возача из Новог Сада као испомоћ. Њихова радионица се све више проширује. Сада подижу ливницу и ковачницу, тако да ће бити у стању да праве и извесне делове за тракторе и неће морати да се за сваку ситницу обраћају радионицама у Новом Саду, које су иначе већ претрпане пословима.

Једна веома важна ствар могла се ту утврдити: постигнута је потпуна, свестрана и разумна сарадња са цивилним и војним властима, које у свима могућим случајевима излазе у сусрет машинској станици. Кад машинској станици нешто затреба, онда се мобилишу сва средства која стоје на расположењу, само да би се сметње отклониле.

*

У Жабљу се ради одлично. Њихова машинска секција припада среској машинској станици у Ђурђеву, којом руководи један старији друг, Сима Рамач, који се добро разуме у посао. Њему помаже друг Аца Илић, шеф радионице. У Жабљу има 32 трактора, од којих је десет још у неисправном стању. Улажу се велики напори да се и ови неисправни трактори доведу у исправно стање.

Машинска секција у Жабљу постигла је нешто што још многе станице нису: њени трактори раде и ноћу. Посао одлично одмиче, и резултати ће бити сразмерни уложеним напорима.

Пример како не треба радити претставља машинска станица у *Сенти*. На челу тамошње станице је Адам Брановачки, који је већ десетак дана на дужности а још није могао дати стваран преглед рада. Није довољно само занети у једном правцу а не имати преглед и контролу целокупног рада и потреба. Срез сенћански има 96 трактора, 19 неисправних. Трактори раде на пољима, али шеф машинске станице још није успео да обиђе сва радилишта, нити је могао да да податке о томе колико је земљишта узорано и колико има да се узоре.

Недавно у Новом Саду одржана је конференција пољопривредних стручњака из појединих округа у Војводини, у присуству министра пољопривреде др. Васе Чубриловића. На тој конференцији је утврђен начин обавештавања о извршеним радовима и радовима који има да се изврше. Руководеће установе не прикупљају податке о радовима на сетви зато да би скупиле збирку аката и извештаја, већ да би из прегледа тих података утврдиле развој послова, убацивале помоћ тамо где се укаже потреба и смањивале средства тамо где она претичу. На конференцији је одређено да се сваког првог и петнаестог у месецу имају прикупити подаци о стању радова и најхитнијим путем, углавном телефоном, предати надлежној установи, тако да ти подаци од села до Министарства пољопривреде у Београду стигну са свих страна за 48 часова.

Без прегледа рада посао неће бити довољно организован. Без солидне организације нема ни успеха.

*

У Шајкашком Св. Ивану постоје три трактора. Један је још на оправци. Тамо се не ради баш ударнички. Земљиште на коме се оре налази се око 2 километра удаљено од села, на посао се креће око 6 часова изјутра а враћа се око шест часова по подне. Ноћни рад још нису увели. Може бити да се њима не журн стога што су до сада узорали 200 јутара а остало им је да се узоре још свега око 400 јутара. Ако је по среди такво схватање, онда је то погрешно. Јер, чим заврше посао у своме атару, они треба да пређу на други, да помогну тамо где још има много неузораног земљишта а недовољно трактора.

*

Учинићемо једну примедбу опште природе. Садашњи послови још су у почетној фази. Ове прве недеље рада износе на видело и добре и рђаве стране у кампањи. Несмњиво је да ће се наредних недеља, када точак-замајац производње добије своју пуну замајну снагу, радови све више појачавати, јер ће бити више искуства. Само, треба водити рачуна о томе да се садашње повољне временске прилике морају што боље искористити. За орање остаје отприлике још око 30 радних дана. Сваки пропуштени дан претставља огромну штету. Сваки неисправан трактор претставља 300 јутара обрађеног земљишта мање.

Парола за трактористе мора бити: радити дању и ноћу, са планом, полетом и организовано.

Новоосновања I омладинска радна бригада Иришког среза обрала је сав кукуруз у срезу

Ириг, 24 марта. — При изградњи једног аеродрома учествовала је и омладина из Иришког среза. На послу је учествовало 650 омладинаца. Другог дана по доласку на рад формирана је прва омладинска радна бригада Иришког среза у коју су ступили сви омладинци, њих 650.

За команданта бригаде изабран је друг Милан Барновачки из Бешенова за заменика Неца Брадић из Марадика. Комесар бригаде је друг Сава Јеврић из Јаска а његов заменик другарица Иванка Кирјаковић из Мале Ремете.

Након завршеног рада на аеродрому бригада је решила да иде на бербу кукуруза у Срезу иришком. Сутрадан за непуна три сата обрано је 26 јутара кукуруза у чему је учествовало 400 омладинаца. Нарочито се истакао први батаљон који је за један сат обрао 6 јутара.

После завршеног посла одржана је бригадна конференција на којој је подвучен значај Светске омладинске недеље и постављени задаци сваком батаљону и свакој чети, које су се потом разишле у своја села где ће наставити рад.

Сетва је почела у Сомборском округу

Сомбор, 24 марта. — У сомборском округу отпочела је пролетња сетва. У сомборском округу се увелико ради на узоравању њива и пролетњој сетви. Према подацима пољопривредне комисије, треба да се узоре и посеје у целоме округу површина од 328 хиљада јутара. У досадашњим радовима на обради земље раде око 220 трактора, који раде и ноћу.

Прва пошиљка нафте стигла је у Сомбор и расподељена је тракторским станицама у срезу. У радовима се такође користи и сточна запрега, али у маломе броју, пошто је окупатор при повлачењу одвукао стоку са собом.

Првенствено се сеје овас и јечам. Семе је расподељено свим среским пољопривредним комисијама.

Постављење управника среских пољопривредних машинских станица

Комисија за сетву Војводине својом одлуком поставила је управнике среских пољопривредних машинских станица за следеће срезове:

за срез Нови Бечеј: Арпаши Јосип;
за срез Српска Црња: Груби Милан;
за срез Велика Кикинда: Инж. Паликућа Ђура;
за срез Нови Кнежевац: Бајић Јакоб.

Позивају се новопостављени управници да према објављеном правилнику у свему организују поверене станице да би се радови успешно обавили. (Из Комисије за сетву Војводине.)

У Новосадском округу основана је прва омладинска радна бригада

За 5 дана 22.598 часова ударничког рада

Паланка, 24 марта. — У понедељак 12 о. м. сакупила се сва омладина Среза паланачког на рад. Требало је што пре ископати ровове. И поред свих тешкоћа, које су искрсле, омладина је ударнички прегла на посао.

Првог дана радило се на домаку непријатеља. Чула се тутњава топова и штектање митраљеза. Омладинци су посматрали догледом усташке зликовце како пуцају да би се охрабрили.

Након три дана рада омладинци и омладинке су решили, да ту на самом раду, оснују омладинску радну бригаду Среза паланачког, прву у Новосадском округу. Изабрани су, демократски изгласани, команданти и комесари батаљона и бригаде. У бригаду је организовано 500 омладинаца.

Одмах после оснивања бригаде рад је почео да се развија ударнички. Ударници из Силбаша: Лаћарак Миле, Рајк Андрис и Зарупски Никола ископали су ров дуг 9, а дубок 1.35 метара за сат и по, што обично раде три радника цео дан. Ударник био је Зарупски Тодор исто из Силбаша. Шкодак Зуска, Рауза Катка и Фердо Мишко завршили су исти посао за 2 сата. 18 омладинаца и омладинки из Гајдобре ископали су 18 ровова. 24 омладинке из Чиба ископале су 122 метра рова. Ударници су: Савка Васиљев, Струхарик Терка и Гајдобрански Јелена. 4 омладинке из Буљкеса ископале су 7 ровова.

Такође су се истакли омладинци и омладинке из Опатовца, који се сада налазе у Буљкесима. Ударници су: Ђура Ромада, Јосиф Пећар и Пишта Комаром. Ударници из Товаришева, Обровца, Парага и Паланке су: Антић Вида, Катански Вида, Плавански Станка, Будић Ђула, Туцев Милица, Градић Дана, Пућан Аница, Љубојев Вељко, Николић Зора, Станојев Јелица, Стојшић Прока, Павлов Савка, Прерадов Латинка, Стојков Миланка, Дана Будић, Милошев Мара, Винка Пешић, Милош Михајлов и Светислав Мишков.

Петога дана рада такмичење је достигло врхунац. Премашити раније резултате — била је парола. Први ударници завршавају ров за 45 минута. То су: Плавански Станко, Попов Жарко и Тодоров Живан из Товаришева. Душан Илијин сам је ископао ров за 50 минута.

Радна бригада је за 5 дана ископала 926 ровова у дужини од 7.408 метара и 443 бункера и митраљеска гнезда. За то време имала је 22.598 радних часова.

Рад је био на време готов, а бригада је првих дана свога постојања прославила своју и прву велику победу.

Прослава Дана пионира у Иригу

Ириг, 24 марта. — Дан пионира, који обухвата ова Светска омладинска недеља јесте најсветлији дан деце. Од раног јутра иришки пионири ужурбано су скупљали храну, старо гвожђе, стакло и т. д. Поред тога скупљено је прилога 8000 куна. После подне у 2 часа сви пионири пошли су са заставама да манифестују кроз село. Раздрагана деца су певала, клицала маршалу Титу, а нису заборављали ни њихову браћу младе совјетске пионире. После завршених манифестација поворка је отишла у салу Дома културе.

Сва школска деца учлањена су у пионире — а има их 470. Осим њих има и старијих. Затим је бирано руководство. За начелника штаба изабран је пионир Дамјан Дамјановић. Штаб има још шест чланова од којих су четири старији, међу њима један учитељ и један омладинац. Приредба је отворена песмом „Хеј Словени" коју је певао хор пионира, а затим је пионир, начелник штаба прочитао реферат „Улога пионира у народноослободилачкој борби". Изведено је још неколико хорских песама, соло рецитација, један монолог, један дијалог и један скеч. Нарочити успех постигао је „Врабац" који су саставиле три пионирке и саме га извеле. Приредба наших најмлађих врло је успела.

Значајни политички и материјални резултати ЈНОФ-а у северном Банату

Из северног Баната отишло је у војску 12.000 добровољаца и 2500 омладинаца у бербу кукуруза у Срем, а прикупљено је прилога у вредности преко 100 милиона динара

Петровград, 24 марта. — У среду је у Петровграду одржана пленарна седница Окружног одбора ЈНОФ-а за северни Банат којој је присуствовао секретар Покрајинског одбора ЈНОФ-а друг Јован Веселинов-Жарко. Друг Веселинов је дао преглед политичке ситуације у Европи у вези са Кримском конференцијом, те преглед наше спољне политике у односу на Савезника и балканске суседе, и унутрашње политике у вези са декларацијом владе.

Затим је друг Ђура Јовановић, секретар Окружног одбора дао реферат о развоју ЈНОФ-а у северном Банату и о материјалним и политичким резултатима постигнутим од ослобођења до данас. Из података наведених у реферату види се да северни Банат у доприносу изградњи нове Југославије не изостаје много иза оних крајева Војводине који су у рату највише жртвовали. Чињеница да је из северног Баната пошло добровољно у војску 12.000 омладинаца и да у Срему ради на брању кукуруза око две и по хиљаде омладинаца очигледан је доказ свести Банаћана и њихове љубави према отаџбини, а уједно то је и доказ успешног политичког деловања ЈНОФ-а.

У округу је од ослобођења до данас прикупљено прилога у вредности од преко сто милиона динара. Тако између осталог: 527.096 кг пшенице, 240.503 кг кромпира, 428.227 кг кукуруза, 64.604 кг пасуља, 93.452 кг лука, 84.842 кг брашна, 220.640 ком. јаја, 7.189 кг масти, 7.876 кг сланине, 10.031 кг сувог меса, 13.078 ком. живине, 1.201 кг сапуна, 23.548 пари чарапа. У готовом је прикупљено 22.541.683 динара, а радних дана има 309.007. Масовних конференција и митинга одржано је од ослобођења до пред месец и по дана преко 2.000. У Потиском Св. Николи жене су опреле 3.000 кг вуне, у Јаша Томићу 10.000 кг а жене Драгутинова опрале су 50.000 ком. рубља и 10.000 пари одела.

У округу има преко 50.000 активиста који се примају сваког посла и који сваку акцију извршавају ударнички. Из података у социјалном саставу ових активиста Северног Баната уопште види се да ту у великој већини превладавају радне масе села и града. Грађански сталеж дао је сразмерно мали проценат активиста. У последње време грађанске масе показују јачи интерес за ЈНОФ и то, како изгледа, из разлога што су, с једне стране, споразум Тито—Шубашић и декларација владе разбили све илузије реакционарних елемената о сукобу појединих група у Југославији, а с друге стране, што су се саме грађанске масе уверile да су тековине народно-ослободилачке борбе заиста демократске.

Друг Јовановић је на крају свога реферата указао на извесне грешке којих поједине месне организације нису могле услед компликованости задатака и недовољног искуства да се ослободе.

После реферата друга Јовановића одржала је другарица Крђалић Зора реферат о сетвеној кампањи. Северни Банат своји пред тешким задацима у сетвеној сезони. За обраду 600.000 јутара земље, колико укупно има да се обради овог пролећа, северни Банат располаже са 19.000 запрега, и 320 трактора.

После реферата настала је жива дискусија у току које су чланови одбора упознати са неким детаљима одлука Сетвене комисије Војводине. Пленум се сагласио да задаци ЈНОФ-а у сетвеној кампањи треба да се састоје у политичком убеђивању маса, у нужност и потребу обраде земљишта. „Посејати сваку стопу било на који начин", то је парола коју треба спроводити на свим конференцијама ЈНОФ-а. Фронт треба да буде иницијатор нових начина у обради и потстрекач народне иницијативе.

Пошто су бивши претседник Ђока Маринковић и још неки чланови извршног одбора премештени и отишли из Северног Баната, извршен је избор нових чланова. За новог претседника изабран је др. Славко Жупански, а за чланове Крђалић Зора и Ђурчин Радован.

КОНФЕРЕНЦИЈЕ ЈНОФ-А У МОЛУ ЗА ПРОЛЕЋНУ СЕТВУ

Мол, 24 марта. — У просторијама Омладинског дома одржана је конференција ЈНОФ-а на којој је узео учешћа велики број грађана и земљорадника из околине.

Конференцију је отворио претседник Месног ЈНОФ-а друг Удовицки Миленко а затим је другарица Живић Љубица, секретар прочитала декларацију народне владе. Друг Видаковић Божидар претседник пољопривредне комисије одржао је затим предавање о пролетњој сетви и позвао све земљораднике и грађане да свим расположивим снагама учествују у том раду како би се сва земља узорала и на време посејала. У дискусији присутни су износили конкретне предлоге и обећали да ће предузети све да би се и последњу стопу обрадиве земље засејале.

Конференција је завршена акламацијама другу Стаљину, другу Титу, Црвеној армији и Југословенској армији.

Преко 3000 људи присуствовало је помену палих бораца пред злогласном „армијом"

Јучерашњи дан у оквиру Светске омладинске недеље био је посвећен помену другова који су пали у борби; сећању на борце против мрских окупаторских хорди и на њихове жртве.

Пре подне у 9 сати одржан је помен у Саборној цркви. Помену је присуствовало грађанство, омладина и војска, а чинодејствовали су протојереји Алимпије Поповић и Теодор Милић, и свештеник Младен Ружић.

После подне је пред некадашњом „армијом" одржан митинг посвећен успомени палих другова. На тргу је била постављена трибина с које су говорили претставници борбене војвођанске омладине. Свет је у маси прекрио скоро целу Рибљу пијацу, преко три хиљаде особа дошло је да ода почаст сенима оних који су у тој злогласној згради стављани на најтеже муке и где су давали примере херојства и снаге. За многе је то било последње боравиште; било да су одатле одвођени у смрт, било да су већ ту, зверски мучени, умирали. Данас у тој згради, претвореној у болницу, опорављају своје снаге борци који ће уништити и задње трагове нечисте и зверске фашистичке владавине.

Митинг је отворио друг Станоје Лесковац-Уча, члан Месног одбора УСАОВ-а. Пред масом омладинаца, грађана, рођака палих другова, школске омладине, он је говорио о омладини у борби против окупатора. Он је истакао да су омладинци били почетни и први борци за слободу, пуни самоодрицања, да су они били подршка војске и да их патње и вешала нису успела уплашити, него напротив још снажније, захваљујући сјајним примерима држања, окупити у борбу.

Сврха овога митинга, рекао је говорник, јесте да се обавежемо да ћемо очувати и даље развити тековине за које су пали другови дали своје младе животе, и том је приликом навео имена хероја омладинаца који су се у борби нарочито истакли. Ови животи, завршио је он, траже освету, праведну освету коју ниједан кривац неће избећи.

После њега говорио је друг Данило Грујић-Зоран, уредник „Слободне Војводине". Он је подвукао похлепу окупатора да из Војводине што више однесе, да је што јаче искористи и опљачка. Зато је он гледао на све начине да повећа производњу, фабричну и пољопривредну. Истовремено, окупатор се трудио да Војводини отцепи, што је могуће више и за увек, од осталих земаља Југославије. Што му то није пошло за руком, има се захвалити увелико неустрашивој борби омладине која се херојски борила за своју слободу. Друг Грујић је исто тако споменуо да је било и поштених антифашистичких мађарских омладинаца који су учествовали у овој борби и навео је неколико њих који су били баш овде у „армији", где су, под мучењима, и издахнули.

Дужности наше према свима палим борцима против крвавога окупатора јесу: потпуно и до темеља уништење фашизма, и то не само фашизма јавног, у униформи, него и прикривеног, а који шире сви они који су против народних слобода, они који се питају докле ће помагати војску и фронт, итд. Борба ће се против свих њих водити до краја.

Као трећи говорник иступио је претставник бугарске омладине, омладинац који се сада налази и сам у војсци и борби против фашиста. Он је говорио о сарадњи и братству словенске омладине и о слози и јединству балканске омладине у борби против фашизма. Он је нагласио да слободољубива бугарска омладина није у тој борби поклекла, него се непрестано борила, а данас то нарочито чини, раме уз раме са борцима Совјетског Савеза и Југословенске армије.

На крају митинга, једним минутом ћутања одата је почаст палима, па је најзад упућен позив присутнима да данас, у недељу, у 10 сати присуствују митингу који је посвећен солидарности и пријатељству светске омладине.

Омладина Карловачког среза обрала је за 2 дана 123 јутра кукуруза и насекла 123 метра дрва

Сремски Карловци, 24 марта. — Омладина Сремских Карловаца посветила је омладинску недељу ударничком раду на припреми земље за сетву, сечи дрва, родитељима оних који су дали своје животе за своју отаџбину и нашим палим херојима.

75 омладинаца из Сремских Карловаца, Бешке и Крчедина за два дана су исекли, скупили и попалили 80 јутара кукурузовине. 35 омладинаца из Чортановаца исто тако су обрадили 38 јутара кукурузовине и три јутра сунцокрета. Иако је због брдовитог терена рад био тежак 13 омладинаца из Раковца уз помоћ НОО-а насекли су за три дана три вагона дрва. 19 омладинаца из Буковца за један дан насекло 16 кубних метара дрва.

Радна бригада Карловачког среза овога пута није била на окупу. Омладина је радила по местима тј. самоиницијативно. У свим местима рад је био ударнички. Видан пример ударничког рада показало је 7 омладинаца из Крчедина који су за један сат насекли 5 јутара кукурузовине.

ОМЛАДИНА СЕНЋАНСКОГ СРЕЗА ЗАЈЕДНО СА ВОЈСКОМ СЛАВИ СВОЈУ НЕДЕЉУ

Сента, 24 марта. — Омладина Сенћанског среза почела је са прославом своје недеље први пут слободно и уз потпуну сарадњу са омладином војске. Вод IV батаљона треће бригаде Војвођанске дивизије корпуса народне одбране Југославије заједно са УСАОЈ-ем напрегао је све своје снаге, правилно схватајући стање у коме се налазимо, кујући братство и јединство са осталом омладином, у заједници са њима за прва два дана омладинске недеље раскрчио је и уредио један парк, извадио 45 дрвета, посадио 271 садницу, извадио један и по вагона лука и 8 лакаља першуна.

„Рат и радничка класа" против италијанског фашизма

Москва, 24 марта. — Московски радио објавио је данас неке делове чланка листа „Рат и радничка класа", у коме се нападају реакционарне италијанске снаге које, према речима тог листа, очекују потпору Ватикана.

„Ватикан је много учинио да би спасао велики број истакнутих фашистичких вођа који су ухапшени у ослобођеној Италији. Ватикан жели да сачува принципе фашистичког система — без фашистичке ознаке.

Реакционарне снаге не супростављају се само уништавању фашизма, него отежавају све демократске мере које би довеле до моралног и материјалног побољшања државе. Профашисти чине све што могу да би сачували војни генералштаб, који је септембра месеца 1943 године учинио све што је могао да би подрио италијанску одбрану против хитлеровске инвазије. Реакционари су нашли плодног земљишта на Сицилији, где је „пета колона" у великом броју претстављена фашистима и профашистима. Тешко ће бити да се уложи успешан ратни напор, који ће захтевати жртве широких народних маса, ако се у исто време дозволи фашистима и другим злочинцима и издајницима, који су одговорили за патње народа, да се и даље некажњени шетају на слободи", пише лист. (Рајтер)

Те ноћи Немци су сањали непријатне снове

Москва, 24 марта. — „Правда" и „Краснаја звезда" објављује дописе из Одесе о посети логору у којима се налазе ослобођени енглески, амерички и француски ратни заробљеници. Дописник „Правде" Береговој пише о свом разговору с америчким војником Виктором Гогином. „Никада нећу заборавити руске људе", рекао је Гогин. „Никада нећу заборавити своје ослобођење из заробљеништва, свој боравак у одеском логору. А никада нећу заборавити ни Немце, оне звери. *Они су се плашили нашег пријатељства са Русијом чак и кад смо били заробљени. Увек су се они плашили пријатељства између Енглеске, САД и Совјетског Савеза, јер су знали да је у томе њихова пропаст*". Иља Еренбург у „Красној звезди" пише да је поворка америчких војника певајући ишла према бродовима спремним за одлазак у отаџбину. У пристаништу је радила група немачких заробљеника који су раскрчивали гомиле рушевина које су они направили. Поворка Американаца, кад је спазила Немце, почела је да пева гласније. Лица Немаца постала су још мрачнија. Исти фрицеви видели су у току овог дана и енглеске и америчке заробљенике, који су пролазили поред њих певајући. Нико ништа није рекао Немцима, али ја мислим да су те ноћи Немци сањали непријатне снове и у њиховим ушима одјекивали су звуци Марсељезе и енглеске химне. (ТАСС)

Географско друштво у Русији прославља стогодишњицу

Руско географско друштво прославиће ове године своју стогодишњицу. Чувени морепловац Федор Литке основао је друштво 1845 године у Петровграду. Друштво је удружило руске научнике и управљало истраживањем мало познатих делова Русије. Чувена путовања Петра Семенова који је први прешао преко планине Тјеншан, извршена су одмах по оснивању овог друштва. Његова путовања претстављају почетак великог броја експедиција у Средњу Азију, коју су предузели Николај Пржевалски, браћа Грум-Гржимајло, Владимир Обручев и други. Данас десет специјалних комисија које је именовало географско друштво раде на разним пољима географске науке.

Заједно са Географским институтом Академије наука друштво организује велики број експедиција и пружа велику помоћ војним и поморским картографима. На програму прославе јубилеја налази се сазив свесавезног конгреса географа у Москви, коме ће присуствовати и страни научници.

„Известија" о развоју немачког милитаризма

Москва, 24 марта. — „Известија" доносе чланак под насловом: „Немачки генералштаб мора бити ликвидиран за сва времена", у коме се каже:

„Ни у једној држави Европе реакционарни милитаризам не игра тако важну улогу у животу земље као у Пруској-Немачкој. Генерације Немаца посматрале су са дивљењем мрачну зграду на „Кенигсплацу". Ту су се прецизношћу једног манијака, израђивали планови о нападачком рату, који је имао да створи од Пруске господарицу Немачке, а затим да успостави у читавој Европи хегемонију пруссифициране Немачке. Ту су становали полубогови, који су одлучивали о судбини света. Покорност милитаризму ушла је у месо и крв сваког Немца".

Пошто је изнео активност генералштаба од његовог постанка 1817 па до 1914, писац наставља: „За време првог светског рата реакционарни милитаризам претворио се у огромно војно предузеће, које су назвали „Велика фирма Немачка" због система мера које је предузео милитаризам у ратној економији.

„Велика фирма Немачка" банкротирала је за време рата 1914—1918; али главни орган немачког милитаризма-генералштаб умео је да искористи међународну ситуацију на крају рата и да брзо успостави војну снагу Немачке, те да је спреми за нову агресију. Савезници у недостатку слоге између себе и због своје несрећне намере да склопе мир не само без Русије него и против ње, ни 1918 приликом Компјенског уговора о примирју са Немачком, нити 1919 у Версају, где су се потписивали услови мира, нису ставили нападача у безопасан положај и нису умели да организују систем безбедности. Спретним маневром милитаристичка Немачка је умела да се прикрије под бојама „Вајмарске демократије", сачувала је своју војску и спасла од казне кадар својих злочинаца. Непосредно после уговора о примирју, немачки генералштаб почео је да припрема „реванш" за први светски рат. Камуфлирао се на све могуће начине не прекидајући своју делатност ни за један дан.

У кратком периоду времена, искоришћујући повољне услове, немачки генералштаб је подигао војну моћ Немачке. 1938 године на прагу присаједињења Аустрије, успостављен је „Велики генералштаб". Он је активно допринео преображају каплара Хитлера у вођу Немачке. Немачки милитаризам уско је повезао своју судбину за судбину нацизма. Хитлеровци су упорно одгајали у својој војсци зверство и безобзирност, мржњу спрам демократије и цивилизације, расистичку махнитост, тежњу за освајањем света и његовим поробљавањем.

После фашистичких победа над малим земљама без одбране и над разоружаном Француском, која је бачена Хитлеру пред ноге помоћу петоколонаша и домаћих издајника, фашистичке криминалне хорде бациле су се на СССР. Политика генералштаба још јаче је привезала своје војнике и официре обећавајући им при повратку фабрике, радње или примамљиве положаје, те су „завојевачи" изгубили сваку сличност са људским бићима. Злочиначка сарадња пруско-немачког милитаризма генералштаба са нацизмом створила је од пруских милитариста злочинце без преседана. Немачки генералштаб и нацистичка партија претворили су се у сурову и окрвављену машину.

„Велика фирма Немачка", фашистичка влада и њен генералштаб показали су целоме свету шта значи „Немачки рат" и шта претставља уздизање те „супериорне" расе, која терорише Европу скоро читав један век, и која замишља да јој је најзад пружена потпуна могућност да пусти на вољу свом вандализму и канибализму!

Али баш у СССР-у, где је хитлеровски милитаризам извршио највећи број злочина и неправди, затекла га је заслужена и строга казна. Немачки фашистички милитаризам употребио је у овоме рату скоро све продуктивне снаге Европе као и прилично бројне армије вазалских држава.

Ако се и упркос тога фашистичка ратна машина налази на рубу неизбежне катастрофе, треба да потражимо узрок томе, према Стаљиновим речима, што је „главни противник Немачке — Совјетска Унија, превазишла хитлеровску Немачку у снази."

Рад жена-научника у Совјетском Савезу

Москва, 24 марта. — Совјетске жене образују важну групу у огромној армији совјетских научника. За успехе у науци и проналаске 42 жене су одликоване Стаљиновом наградом. У току 1944 године 50 жена је добило титулу доктора. Титуле универзитетског професора и асистената добило је 217 жена.

Лина Стерн је веома позната академик-биолог. Њене студије претстављају важан допринос медицинској науци. Хиљаде жена-физичара као чланови и особље института за научна истраживања успешно раде на решавању најтежих и најсложенијих проблема.

Зинаида Ермолијева, професор и носилац Стаљинове награде, истакнути је специјалист у биохемији. Она је открила нову врсту бацила колере — фосфоресцент вибрио; она је почела да употребљава бактериофаг у циљу спречавања стомачних инфекција. Она је унапредила методу препарирања сувог бактериофага и открила нарочиту препарацију за лечење рана.

У лекарским круговима познато је име санитетског пуковника професора Валентине Гаршевске. Она сада има 65 година и главни је хирург кога консултују у тежим случајевима у болницама на фронту. Она је извршила стотине компликованих операција у болницама које се налазе на фронту и спасла животе многих официра и војника.

У области историје истакнуто место заузимају професор Милица Нечкина и дописни члан Академије наука Ана Панкратова. Ова последња је писац више великих монографија о историји руске државе од најстаријих дана до нашега доба. Недавно је Панкратова завршила студије: „Историја руске велике војнике" и „Историја руске морнарице у борби за независност отаџбине", и оба ова дела су наишла на велико одобравање научних кругова.

Подземна железничка станица у Москви, Новокузнецкаја, рад је Надежде Бајкове, архитекта за подизање подземног саобраћаја. Она је такође аутор пројеката станица Сокољники и Белоруская, које су подигнуте пре рата.

Многе жене — научни радници претставници су народа који су некад били заостали у културном развоју. Међу женама које припремају своје научне радове за докторат налазе се 54 жене из Казахстана, 20 из Киргизије, а 15 из Туркменије. Доктор биологије Дилсхад Мунаплинскаја из Азербејџана сада је директор азербејџанског института за научна истраживања. (ТАСС)

Совјетски уметнички музеји поново отпочињу рад

Москва, 24 марта. — Евакуисани уметнички предмети совјетских музеја враћају се из позадине. У априлу и мају ове године у Москви ће се отворити 5 музеја. Међу њима Третјаковска галерија и Државни музеј ликовних уметности који носе име Пушкина.

Исто тако отварају се и музеји по другим градовима Совјетског Савеза, у Харкову, Феодосији итд. Пристижу дела Рубенса Рембранта, Сурикова, Рјепина. Она су прешла велик пут, али долазе у исправном стању. Смештају их и доводе у ред нарочити специјалисти, јер овај посао захтева велико знање и прецизност у раду. Велика дела совјетских и светских уметника биће поново приступачна совјетским људима. (ТАСС)

ИЉА ГРУЗДЕВ

Лењинградска жена

Марија Алексејевна Шчукина. Једноставна совјетска биографија, једноставна совјетска жена. Васпитавала се у дечјем дому. Чврста воља и природне њене способности показале су јој и омогућиле пут у средњу школу и Лењинградски универзитет. Свршивши математичку групу, постала је наставница.

Прва блокадна зима у Лењинграду била је уједно и најтежа зима. Пусте, у снежним сметовима, ледене, стајале су школе. Али прошли су месеци зиме и опсаде. Отоплило је. С лопатама, ашовима, целокупно Лењинградско становништво изашло је на улицу.

Те зиме, М. А. Шчукина, изгубила је мужа на фронту. Мужевљеви родитељи умрли су од изнемоглости. Остала је сама са двогодишњим сином. У школи тешки услови. „Прозовеш дечака на клупе, он се тешко диже и једва се држи на ногама".

Али побољшало се здравље и снага, па се у лето цео колектив са учитељицом на челу нашао на изградњи Лењинграда.

— А следећа школска година, је ли она била потпуна?

— Како потпуна? А пуцњава, а узбуна? Свако јутро кад устанеш мораш да прођеш од Петроградске на Мојку према Кировом позоришту и то оним улицама где те милиција, која не дозвољава кретање по улицама до којих допиру меци, неће задржати. А проћи мораш. Деца ће у школу доћи, то знам.

1 децембра 1942 год. падају на школу два авиона. Уништен кров, разбијена стакла. Обузета жељом да сачувају школу, деца заједно са учитељицом оправљају разред. У фебруару, бомба која је пала у близини школе наноси нове штете. Морало се прећи у другу зграду. Нема послужитеља, и Шчукина, као и многи други наставници, сама тестери дрва, ложи пећи и спрема школу.

Велика битка код Лењинградом у јануару 1944 године ослободила је град од блокаде. Тек што се артиљерија утишала, становништво Лењинграда дало се на подизање града.

У пролеће Шчукина је организовала радну бригаду која поправља и зида. У саставу те бригаде, поред Шчукине, налазе се још два наставника и пет техничара. Ваљало је привићи се новоме послу. Шчукина је сама научила да молује и кречи па је и бригаду обучила.

Са својом бригадом Шчукина је окречила 2000 квадратних метара. Она сама одрадила је 115 часова за месец дана на успостављању школа.

Школа је била спремна за пријем деце. Другу половину лета Шчукина је опет на раду са својим ђацима.

У свему томе нема подвига. Једноставан, скромни рад једноставног совјетског човека.

Али у Лењинграду се не заборавља одлучан рад.

У централном делу Гостиног двора на Невском проспекту виси плоча са фотографијама и именима. То је „Плоча одликовања".

На ту се плочу записују имена најбољих грађана Лењинграда. У првом списку стоји име наставнице 237 школе Октобарског рејона — Марије Алексејевне Шчукине.

Рационализација производње у Совјетском Савезу

У совјетској ратној индустрији манифестује се у све већим размерама проналазачки дух радника у циљу рационализације производње. У фабрикама тенкова „Киров" преко 2.300 разних нових проналазака и предлога за рационализацију испитао је у року од месец дана. Практична примена свих проналазака знатно је смањила потрошњу материјала и омогућила производњу која превазилази предвиђени годишњи програм.

Овај покрет дошао је до изражаја и у производњи муниције. У току прошле године, услед примене разних проналазака, постигнута је уштеђевина од 207 милиона рубаља. Велика помоћ указана је од стране разних проналазача на области саобраћаја. С обзиром на велике радове који су у току, ови проналазци имали су велику важност у грађевинској индустрији. Преко 5.000 проналазака је поднесено на испитивање, од којих је 3.000 усвојено. (ТАСС)

КРАТКЕ ВЕСТИ ИЗ НАШЕ ЗЕМЉЕ

★ **Прокупље је прикупило 57 вагона хране за војску и пострадале крајеве.** — У сабирној кампањи која је трајала месец дана народ Прокупља дао је за своју војску и пострадале крајеве 57 вагона хране и 2306 комада разне стоке. Ово је још један доказ што већег учешћа народа Прокупља у народно-ослободилачкој борби. (Танјуг)

★ **Нова усташка зверства у Лици.** — Усташе су начинили приликом многих испада из својих упоришта у Госпићу безбројне злочине над нашим народом. Недавно су у селу Медак, испод Велебита, поклали 33 лица њих 11 ранили, тројицу заробили, а запалили су 69 зграда и опљачкали сву стоку. После овога су усташе упали у село Бунић и убили 15 лица док су село Салмић спалили по четврти пут. (Танјуг)

★ **У творници Св. Кајо код Солина радници су отворили свој дом.** — Радници творнице Св. Кајо код Солина отворили су свој раднички дом. Том приликом одржана је свечаност на којој је поред великог броја радника учествовао и тајник Обласног одбора ЈНОФ-а Драго Гиздић. Он је одржао говор у коме је приказао удео радника у изградњи нове демократске федеративне Југославије.

★ **У Слуњи је отворена гимназија.** — У Слуњи је уз учешће великог броја грађана и народа из околних села отворена гимназија. На свечаности је говорио претседник Окружног одбора ЈНОФ-а М. Поповић. Свечаности су присуствовали члан Претседништва ЗАВНОХ-а Душко Бркић, те претставници војске и народних власти. У први разред гимназије уписало се 60 српске и хрватске деце. Уз гимназију је отворен интернат у који ће бити смештена деца чији су оцеви погинули. (Танјуг).

★ **Срез рађевски за обнову болнице у Крупњу.** — Схватајући потребу стварања болнице народ Рађевине приступио је недавно оспособљавању једне зграде и прикупљању инвентара. Оправци и уређењу болничке зграде већ се приступило. Засада болница неће моћи да прими велики број болесника док се не употпуни цео болнички инвентар. Лечење ће бити бесплатно. Да би се што пре приступило остварењу болнице потребно је да сва села Рађевског среза пруже потребну помоћ. Болници већ пристижу добровољни прилози у великим количинама. (Танјуг)

★ **Усташки терор у околини Карловца.** — Усташки терор је сваког дана већи. Цивилно становништво се даномице хапси и спроводи у логоре. Од домобранаца захтевају усташе да се пресвуку у усташке униформе. Тако су пре кратког времена стрељали у Дугој Реси три домобранска подофицира, Јандра Маглешић, Рок Петрак и Рок Шимунић због тога што нису хтели обући усташку униформу. У самом Карловцу стање је горе него је било 1941. Познати усташки кољач Јово Згурић врши масовна хапшења међу грађанством. Народ Карловца и околине тешко подноси ово усташко дивљаштво, али верује да ће доћи дан кад ће све његове патње бити освећене. (Танјуг).

★ **Течајеви за обрезивање винове лозе у Белој Крајини.** — У Белој Крајини налазе се велики комплекси винограда бивше немачке мањине, која је напустила ове крајеве. Ове винограде обрађују сељаци, који су се удружили у „Удружење уживалаца народних винограда". Рад ових виноградара заснован је на задружној основи и ужива сву помоћ народних власти у погледу снабдевања потребним алатима и хемиским средствима тако у стручном образовању виноградара. У овом смислу почели су течајеви за обрезивање лозе. Први течај посећивало је преко 250 виноградара, већином жена и старијих мушкараца. Течај је био закључен практичним радом и сви виноградари

„Станбено питање" у Новом Саду

Тесном сарадњом грађанства и народних власти наћи ће се излаз из привремене станбене кризе

Задаци Централног станбеног уреда

Кога год запитате свако ће вам потврдити да је данас у Новом Саду најтеже наћи стан. За разлику од предратног времена, кад се на сваком кораку могло видети извешене цедуље „Издаје се стан" или „Стан за самца", данас тих огласа нема или су их заменили лаконски написи „Стана нема". Поред разговора о црној берзи најчешћи су разговори о становима.

Дакле, станбена криза. Појавило се „станбено питање" и у вези с тиме најразличитији коментари, од ојађених притужби до злонамерно протураних, често фантастичких гласина о злоупотребама са становима.

Нови Сад је пре рата имао око 70 хиљада становника. Данас има око 50.000 сталних становника и известан број наше, руске и бугарске војске, али у свему не више од предратног стања. Како то да „станова нема"?

Истина је да је известан број зграда порушен од бомбардовања, али — према подацима Централног станбеног уреда — капацитет тих неупотребљивих станова није био толики, да би могао бити узроком несташице станова. Узрок је дакле неправилна расподела станова.

До тога стања дошло је на различите начине. Дешавало се да су се многи грађани одмах после ослобођења, кад су фашисти и ратни злочинци напустили град или били одведени у логоре, преселили из мањих у веће станове, често ради раскошног намештаја или због тога што нису били задовољни досадашњим становима. Било је случајева да су и неки власници кућа заузели какав леп фашистички стан, а у својој кући оставили по којег члана породице да прикрију свој непоштен поступак. Тако је остао празан приличан број лошијих станова, или су пак два стана заузета од једне породице.

Известан удео у поступку „станбеног питања" имају и неки власници кућа. Они шпекулишу са празним становима у својим кућама, јер им се „не исплати" да их даду под кирију „која је тако ниска да имам више штете него користи". Они на различите начине прикривају да су им станови празни, и тако се добија утисак да празних станова нема.

Истина је да известан број станова заузима војска, и то је потребно. Зато вика на војску није оправдана, и ко то наводи као главни аргумент, тај не разуме време у коме живимо. Тежиште проблема је на другој страни — у правилној и праведној расподели преосталих станова којих, разуме се, има много више.

Рад команди рејона и рејонских народно-ослободилачких одбора у погледу расподеле станова није задовољно. Они су већим делом били „широке руке", делили су станове свакоме ко је затражио, не гледајући и не испитујући да ли има право на тако велик стан, где је до тада становао итд. Није чудо да су се при томе и нехотице догађале неправилности које у облику гласина још увек колају по граду. Друго — рејонски одбори нису водили готово никакве евиденције о издатим т. ј. заузетим становима, тако да је радни свет губио дане и дане обилазећи све адресе „празних" станова и додијавао онима који су се тек усељени, одмарали од јурњаве за станом. Дешавало се, и то не ретко, да је рејонски одбор за исти стан издао по два или три решења што је доводило до смешних а некад и до напетих сцена. Разуме се да то није ишло у прилог угледа тих рејонских одбора.

Кривица за све то није само до рејонских одбора. Они би могли навести многа оправдања. Кривица је у још већој мери до грађана самих, а често пута и до војних лица. Управо по питању станова, нарочито фашистичких станова са намештајем, који су увек готово луксузни, дошла је до изражаја недовољно развијена политичка свест појединаца, који заборављају да су донедавна били под окупатором. Они заборављају своју дојучерашњу скромност и бацају се у лов на луксузне станове. Такви несвесни, похлепни појединци у многоме су криви и за ову „станбену кризу".

Градски народно-ослободилачки одбор увидео је да таква пракса не ваља, и у сврху централизовања расподеле и контроле станова основан је Централни станбени уред.

Да би се добила донекле приближна слика о стању станова, извршен је прошле недеље попис свих станова и станара. То је била нужна мера и добар почетак.

Према изјавама Радивоја Радановa, секретара Градског НОО, и Милана Новакова, шефа Централног станбеног уреда, попис није стопостотно успео, али је ипак добивена база за даљи рад. Констатовано је да се приликом пописа и један део пописивача и један део грађана није показао довољно савестан. Неки пописивачи пропустили су неке куће и чак улице, нису контролисали исказе станара, нису унели све податке итд., а неки грађани намерно „лису билч код куће" или су разним триковима, чашицом ракије или „случајним" доручком одвраћали пописиваче од правилног вршења њихове дужности. Зна се за случај да је један власник куће дочекао пописиваче пред кућом и предао им већ испуњен пописни арак у коме стоји да у целој кући (вили) има само три собе, а друго су „само ходници". То су жалосне и недостојне чињенице, али за сада је тако. То ипак неће спречити да ова започета акција успе, то ће јој напротив дати потребну оштрину у смер.

Сад се подаци пописа сређују и израђује картотека празних станова. За који дан имаће свако коме треба стан сигурне податке. То ће бити знатно олакшање и уштеда времена. Опажено је да још увек неки власници кућа са неповерењем очекују оне који долазе да питају за стан и говоре да је стан већ издат. Овлаштени смо да објавимо да је то неповерење неосновано: станови ће се плаћати сви без разлике. И војна лица плаћаће стан.

Ко нађе стан, треба да са власником куће склопи уговор о закупу. Ако је кућа државна, онда се уговор склапа са Управом народних добара. Чим станбени уред прими молбу да се дозволи усељење у стан, издаће најкраћим поступком решење. Рејонски одбори неће више издавати решења за станове него само за ствари.

Кад се приближно задовољи прва потреба за празним становима, Централни станбени уред приступиће ревизији станова према начелу да величина стана треба да зависи од броја чланова породице. При томе ће се поступити према скали: брачни пар без деце има право на једну собу, кухињу и остало, брачни пар са 1—2 детета има право на 2 собе, кухињу и остало, са више деце на 3 собе итд. При томе ће се поступати веома обзирно и у оправданим случајевима (родитељи, болесник итд.) учиниће се изузетак. Ова скала важи и за оне који траже стан и за оне који га већ имају. Ко има већи стан треба да потражи онакав какав му припада. На тај начин ослободиће се прилично велик број станова или соба. Шеф Централног станбеног уреда д-р Милан Новаков нагласио је да ће се у сваком тежем случају најпре апеловати на свест и да ће поступак чиновника Уреда бити предусретљив и у највећој мери пун разумевања. Од грађанства Новог Сада очекује се да ће такође с разумевањем примити и потпомоћи сваку меру станбеног уреда.

Оснивањем Централног станбеног уреда унет је ред у поступак са становима. Даљим радом реда ће бити све више и мора га бити. Не сме се допустити да једни уживају у превеликим становима док други пате са много деце у једној соби или су без стана.

Рејонски одбори Јединственог народно-ослободилачког фронта требало би да се такође заинтересују за ово питање. Они су помоћ народној власти у решавању свих питања, они треба да буду веза између грађана и власти, демократска контрола једних и других. Станбено питање је у великој мери и политичко питање. Ако се оно неправилно решава, онда не само да од тога трпе грађани него трпи и народна власт, јер на таквим, конкретним питањима она добија или губи углед код грађана. Наши непријатељи то најбоље знају и тиме се користе. Одбори ЈНОФа треба да заступају интересе грађана, и да бране народну власт од злонамерних оптужби тиме што ће се заузимати за правилно решавање сваког случаја запостављања или злоупотребе у свом рејону и помагати рад Централног станбеног уреда, али и раскринкавањем злонамерних гласина непријатеља народно-ослободилачке борбе.

Тесна сарадња грађана и народних власти биће и овде најбољи пут да се изиђе из ове привремене станбене кризе.

Д. Ђ.

Наше борце на фронту одушевљава што народ увек мисли на њих

Дошла су кола из позадине

Уз шкрипу пролазе кола. Седам их је на броју. Нико не зна одакле су и шта је у њима. Кад су ушла у двориште штаба бригаде сазнали смо да су та кола из наших села.

Данас нам народ доноси дрво на колима. Раније, док су по градовима и честама вребали фашистички пси, народ је с торбом преко рамена ношу, преко поља и шума, доносио својим борцима храну, веш, одело и поздраве. У данима тешких искушења, великих непријатељских офанзива ти људи нису заборављали своје борце који су их крвљу и животима бранили од злочина и насиља. Тада је стварана она чврста и нераздвојива веза народа и његових бораца, позадине и фронта.

Радосно смо пришли колима, знатижељни ко нам шаље ове драге брижно спремане дарове.

Спроводник колоне нам је причао: „У нашем селу одбор АФЖ-а покренуо је акцију за прикупљање. Знај, жене су то, мајке, сестре, па им срце дрхти за вама. Свима би вам ове послале. Ово су за један дан прикупиле и спаковале. Ево и лист су послале: „Примите много поздрава од Месног АФЖ-а. Желимо вам много среће у борби против фашизма и брз повратак својим кућама".

Обрадовани овим као деца ,весело скидамо џакове, пакете и сандуке на којима је дарежљивом руком брижљиво исписано „Поклон борцима XII бригаде. Шаље АФЖ-е Деспот Св. Иван".

Да, наши другови и другарице из позадине уско и с љубављу су уз нас, увек се о нама брину. Та ми смо њихова. Народна војска.

(Из „Ударника", ратни дописник С. Миличевић)

★ **Активно прикупљање животиња намирница у околини Загреба.** — У пркос терору усташа и шваба жене околине Загреба су за последња два месеца прикупиле за Југословенску армију 26.000 кг жита, 2.000 кг брашна и велике количине лекова, одеће и обуће. (Танјуг)

СЈАЈАН ПРИМЕР ПОЛИТИЧКЕ ЗРЕЛОСТИ НАШЕГ НАРОДА

Година дана нашег збега у Ел-Шату

Из разговора са потпуковником Матом Јакшићем, чланом наше војне мисије у Великој Британији.

На источној обали Суецког канала, испод Синајске планине, 9 километара далеко од града Суеца налази се југословенски збег у Ел-Шату. Некада је ту био пролазни војнички логор. Пре годину дана, у фебруару 1944, ту је искрцана прва група од 5000 наших избеглица са далматинског Приморја. Бежећи испред фашистичког терора они су најпре превезени на Вис партизанским лађама, затим, преко Италије, у Африку. До доласка наших избеглица Ел-Шат је био гола пустиња на којој је дуже задржавање и становање било готово немогуће. Требало је, дакле, из ничега створити све, оживети мртву пустињу. Одмах се почело са радом. Разапети су велики шатори за становање. У сваки шатор населило се 18 до 20 избеглица. Почео је да се уређује живот. Партизански стил рада показао се и у Ел-Шату Већ четврти дан по доласку појавио се „Наш лист“ и отада излази непрекидно сваког дана.

Наши су људи одмах настојали да управу збега узму у своје руке, јер се у близини, у Каиру, налазила ондашња југословенска емигрантска влада и постојала је опасност да се она уплиће у послове збега. Она је то и покушавала. У збегу је организован Централни одбор постављен од Обласног народно-ослободилачког одбора Далмације. У њему се налазе људи који су бирани у народно-ослободилачки одборе још у домовини.

Током 1944 у збег је пристигло још неколико група, тако да сада у Ел-Шату има 27.000 избеглица (око 10.500 деце, 10.000 жена и 6500 мушкараца). Читав збег је подељен на логоре, а логори на рејоне. Управно-административно одељење састоји се из управе, статистике, судског отсека, картотеке и партизанских стража. О снабдевању се брине привредно одељење.

Почеле су да се отварају, у почетку са врло оскудним средствима, радионице свих врста, које су изграђивале ствари потребне збегу. Сада у тим радионицама ради 5300 радника. Од већих предузећа треба да се спомену фабрике сапуна и цигала.

Просветном раду је посвећена озбиљна пажња. Свој деци збега била је потребна школска обука. У почетку није било хартије, ни школских табли, ни уџбеника, па су деца учила да пишу на пустињском песку. Затим су од разних плаката, којима је емигрантска влада обасипала збег, изрезана и лепљена слова, па су на тај начин прављени зидни буквари. Доцније су прорадиле столарске радионице, те су направљене и праве школске табле. Данас основна настава збега има 160 одељења са 6700 ученика. Пошто је у збегу био врло мали број учитеља, организована су два учитељска курса. Они су трајали по три месеца и завршило их је 250 слушалаца. Четвороразредну средњу школу похађа 700 ђака. Поред ње ради и пољопривредна школа. Недалеко од Ел-Шата постојали су стари, напуштени вртови. Видећи их, управа збега дошла је на добру замисао да их обнови. Натапањем и марљивим обрађивањем то напуштено земљиште опет је оживело. Створен је пустињски врт и он сада претставља примерно газдинство. На њему раде и уче ученици пољопривредне школе. Основане су и занатске школе. У уметно-обртним школама учи се сликање и вајање (постоје и самостални атељеи сликара и вајара) ручни радови и женско везиво. Поред њих, организован је још припремни курс за средње школе, привредни курс (који одговара трговачкој школи), средње-просветни и стенографски курс. У школском раду учествује свега око 8000 ђака са 280 наставника. Око 1700 слушалаца уче енглески, француски и руски језик. (Овде напомињемо да су ученици углавном сељаци).

Многе избеглице нису знале да пишу кад су дошле у Ел-Шат. Због тога је управа збега ставила себи у задатак да се ниједан избеглица не врати неписмен у домовину. Основани су аналфабетски течајеви и сада сваки становник Ел-Шата зна да пише. Занимљиво је видети 70-годишње старице које су у збегу научиле слова, како пишу писма својим синовима на фронту у домовину.

У сваком логору збега ради народни универзитет. У рејонима се два пута недељно одржавају културне вечери. Често се сазивају заједнички зборови. На њима се проучавају општа питања збега и расматра политичка ситуација. У збегу постоји ЈНОФ, све жене су учлањене у АФЖ, УСАОЈ броји 5800 чланова, а пионири имају три своје бригаде.

Важна грана културног рада у збегу је штампа. Поред дневног „Нашег листа“, који има два издања, ћирилицом и латиницом, и штампа се у хиљаду примерака, излази лист „Жена збијега“, „Омладинска ријеч“ и „Пионир“. Последњи бројеви „Пионира“, штампани у Каиру, достигли су тираж од 9000 примерака, јер тај лист у исто време служи деци и као школски уџбеник. Сваких 15 дана излази „Хроника збијега“. Она се преводи на енглески језик. Цитирају је често страни листови, чак у Америци и у Аустралији. Зидне новине постоје у сваком шатору, рејону, школи, радионици, сваком месту где се врши ма какав колективан рад. Стране новинаре који често посећују збег зидне новине много интересују, јер за њих претстављају новину.

У збегу је развијена и позоришна уметност. За њено правилно напредовање постоје школе за рецитацију и глуму. Централна позоришна група постигла је знатне резултате. Приређивала је претставу у Каиру, Суецу, Александрији. Иако су реакционари из емиграције правили сметње на сваком кораку, нашим уметницима из збега је успело да продру у јавност. Приликом једне заједничке савезничке претставе добила је и наша позоришна група из Ел-Шата, поред Американаца, Енглеза, Египћана и других, својих 15 минута. 6000 гледалаца било је одушевљено нашим партизанским песмама и фолклором и дворана се проламала од аплауза савезничких војника, тако да су наши извођач морали да продуже свој програм још 40 минута. Каирска штампа је тврдила да је то била најбоља приредба коју је Каиро дотада уопште видео. Сада у Каиру нема ниједне веће прославе ни приредбе, а да на њима не учествују југословенски уметници из Ел-Шата.

Репрезентативна пионирска група, поред приредаба по логорима, давала је претставе и ван збега. Једном приликом су наши пионири били три дана гости француске колоније у Каиру и дали претставу у корист сиромашне француске деце, под називом „Мали Југословени — малим Французима“. Од једноставног платна и старих одела пионири су направили лепе народне ношње своје домовине и својим иступом одушевили публику. Иначе, пионири имају своја игралишта и радионице. Одржали су и пионирски конгрес, коме су присуствовали претставници наших и савезничких власти.

Здравље избеглица је добро. Смртност је мања него у предратној Југославији. У почетку је, због климе, било потеже. Постојала је опасност од епидемија. Није било ни лекова, ни лекара, ни санитетских средстава. Приликом једне дечје епидемије сви су логори учествовали у сузбијању заразе. Сад се око 2500 деце и жена налази у логору у Тулумбату код Александрије. Ту сву управу и власт имају жене. У збегу постоје хигијенски курсеви и предавања, курсеви за сестре-помоћнице. Отворена је болница са 400 кревета, дечја обданишта, домови за старце. У дечјим поликлиникама деца до три године свакодневно добијају стерилизовано млеко, мере се и купају. Недавно је почео са радом Црвени крст. Он има 10.000 чланова. Врши се акција за сакупљање помоћи домовини. Упућено је већ 14 бачви рибљег уља. Сав новац који су избеглице донеле собом (око 7 милиона динара) упућен је у домовину, и то две трећине као дар, а остало као зајам народног ослобођења.

Све ове активности одразиле су се на „Изложби народне уметности и заната“ у Каиру. Изложба је отворена од 29 новембра 1944 године. Сличне изложбе имали су Французи и Чеси и њихове изложбе посећивало је просечно 100 до 150 гледалаца дневно. А било је дана када је нашу изложбу посећивало више од 1000 гледалаца. Изложба је пренета у Александрију и доживела тамо велики успех. Вероватно ће доцније бити пренета у Енглеску и Америку.

Све ове успехе у раду нашег збега у Ел-Шату омогућила је чврста повезаност народа збега са домовином и народно-ослободилачком борбом. Треба истаћи и помоћ коју збегу дају савезници, УНРРА, и „Фонд за помоћ Југословенима који се боре“ (Египат) и наша колонија. Организација народне власти омогућила је правилан развитак живота. Зато је Ел- Шат најбоље уређен избеглички логор у току овога рата. Организациона искуства нашег збега примењују се и у другим збеговима (француском, пољском, грчком).

Али постоји један проблем у збегу, а то је: жеља наших људи за што скорији повратак у домовину, да би се још допринело борби за ослобођење и обнову. Збег прати борбу у домовини. Поред прославе свих савезничких празника (рођендан енглеског краља, 4 јули — амерички народни празник, 14 јули, 7 новембар) прослављен је свечано и 29 новембар. Када је Црвена армија избила на границе домовине безбројне су ватре гореле по читавом Синају, као некад у домовиини кад су се прослављали празници. Борба за ослобођење Београда праћена је пажљиво, а само ослобођење слављено је три дана.

Збег у Ел-Шату састављен је углавном од старијих људи, жена и деце. Њихови синови, мужеви и браћа — они здрави — нису дошли у збег. Остали су у домовини да се боре. Па ипак као свој нарочити допринос недавно је збег упутио у домовину своју Прву елшатску добровољачку бригаду и она већ учествује у борбама.

(„Омладина“) Св. Мандић

Рад Матице српске

Под претседништвом матичина претседника, дра Александра Моча, одржана је седница Извршног одбора Матице српске, пета по реду ове године. Исто тако одржане су седнице Старатељства Задужбине Марије Трандафил и Задужбине Богдана Дунђерског. Саслушани су и прихваћени извештаји матичина секретара, дра Николе Милутиновића, у вези са даљим издавањем „Летописа“, „Гласа“, „Народне читанке“ и „Нашег села“.

Штампањем двоброја Матичина „Летописа“ за март и април ове године, за 115 година његова излажења, ово ће први пут бити случај да се „Летопис“ уређује и издаје још за време рата. Као што је познато, године 1848, затим током Првог светског рата, и још две године после његова завршетка, „Летопис“ није излазио. Прихваћена је понуда штампарије за штампање матичиних издања. Донесене су одлуке да се сазову седнице Управног и Књижевног одбора и заједничка седница оба одбора како би се спремили, прихватили и штампали извештаји за матичину редовну годишњу скупштину. Расправљано је и решавано о великом броју текућих предмета.

Нове књиге

1) Иља Еренбург: ДАНИ СЛАВЕ. Издање књижаре „Будућност“, Нови Сад. У овој књизи су сакупљени Еренбургови чланци из Отаџбинског рата: Дани славе, Срећна нова година, Нема, Гретхен, Шетња по Фрицландији, Они, Крв и новац, У Немачкој, Цвет Немачке, Одговор Леди Гиб, Казаси, Каштанка, У име народа, Десет милиона, Заједно, Београд, Наша заклетва, Велика офанзива, Реч оружја, Књижевницима Југославије. У Књизи је отштампан и чланак О. Савића о Иљи Еренбургу. Књига је врло лепо опремљена, цена 120 динара.

2) *Париски устанак од 19 августа до 20 августа 1944.* „Култура“ Београд 1945. Предговор написао Жан Дикло, народни посланик среза Сен, секретар комунистичке партије Француске. Цена 90.— динара.

3) *Историја СССР* у редакцији проф. *А. Шестакова*, Издање „Културе“, Београд 1945. Цена 500.— динара. С руског превела Љубица Бауер-Протић.

(Књиге се могу добити у књижари „Будућност“)

Шта да се ради са шећерном репом која није повађена или је повађена а није преузета

Током прошле јесени фабрике шећера, услед ратних прилика, нису биле у стању да преузму сву шећерну репу и да је прераде. Услед тога код произвођача су остале велике количине репе неповађене на њиви, а мањим делом има репе извађене и утрапљене која није преузета.

Да произвођач шећерне репе не би претрпео потпуну штету остављајући је да на њиви или у трапу пропадне, препоручује се да је на овај начин искористе:

1) **Употребити је за исхрану стоке.** Шећерна репа одлична је храна не само за говеда већ и за коње и свиње. Одраслој стоки може се давати дневно: за говеда 15—20 кгр, коњима 8 до 10 кгр, свињама 3—4 кгр, младој стоци у мањим количинама већ према добу старости. Трула или плеснива репа не сме се давати стоци.

2) **За прераду у сиров шећер (сируп) у домаћинствима.** Услед мале производње шећера ове године, који је за људску исхрану од велике важности, даје се сеоском становништву прилика да се снабдеју шећером у виду сирупа, који се може на разне начине користити у домаћинству.

Код справљања сирупа треба здраву шећерну репу изрезати у танке резанце, или плочице и укувавањем из њих излучити шећер у виду бистрије чорбе, коју затим тако дуго кувати док се не укува, односно док се не створи густа маса (сируп). При кувању треба пазити да не загоре, због чега треба добро мешати.

3) **Печење ракије из репе.** Одобрењем ГНООВ-а одељења за финансије бр. 1525 од 13 III 1945 г. дозвољено је печење ракије из шећерне репе, о чему су извештени сви МНОО у Војводини.

4) **Произвести семе.** Сва она репа, како у земљи тако и она у трапу којој није оштећена глава, и ако није промрзла и здрава је, може се оставити за семе. Уколико се налази неизвађена на њиви треба сваки други ред, а у реду сваку другу репу извадити или исећи, тако да размак буде ред од реда око 70—75 цм, а у реду репа од репе 45—50 цм. Тако остављену репу треба бар два пута окопати па ће донети довољно семена.

Фабрике шећера ће семе шећерне репе преузети по касније установљеној цени.

Овај начин искоришћавања се препоручује нарочито оним ратарима, који немају довољно спрезне снаге да на време земљиште преору и засеју другим усевима.

(Из одељења за пољопривреду и шумарство ГНОО за Војводину).

Позив на радио претплату

Позивају се сви власници радиоапарата на територији града Новог Сада, да своје радио апарате одмах, а најкасније до краја месеца марта т. г. пријаве, и уплате претплату за исте.

Они радио власници који су своје радио апарате већ једном пријавили, а нису уплатили претплату да одмах уплате, у противном сносиће одговорност. (Из управе поште Нови Сад I бр. 343/1945 год.)

ДРУШТВО ЗА ВЕЗУ ПРВЕ БУГАРСКЕ АРМИЈЕ даје литерарно-музичку приредбу 27 о. м. увече у 7 часова у Народном дому.

После програма игранка.

Цене од 4—10 пенга.

Карте се могу купити у Народном дому 26 и 27 о. м. цео дан.

ОБАВЕШТАВАЈУ СЕ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ ДА УПРАВА ПОЉОПРИВРЕДНИХ МАШИНСКИХ СТАНИЦА У ВОЈВОДИНИ има своје канцеларије у згради „Кроације", Булевар Краљице Марије, бр. 14, III спрат, телефон бр. 282-91.

ОБАВЕШТЕЊЕ

На општи захтев добровољаца и аграрних интересената из Новог Сада поново је премерено аграрно земљиште у Риту, Шварцовом закупу, Касапској Ади, Јосимовом Воку, Доњој Шуми, Мртваљошу и Миланкову.

Позивају се заинтересовани добровољци и аграрни интересенти да своје аграрно земљиште — парцеле — одмах обележе са каменим или дрвеним стубовима, а мерничке трошкове да плате код Мирка Шилића, Темеринска улица бр. 142.

—★—

СПОРТСКЕ ВЕСТИ

У оквиру прославе Светске омладинске недеље одиграће се ногометна утакмица између:

Ваздухопловног спорт клуба „ГАС" и I базе речне флотиле југословенске морнарице.

Утакмица ће се одиграти на игралишту „Карађорђе" 26 марта 1945 године у 15.30 часова.

ФУТБАЛСКА УТАКМИЦА У КОРИСТ ПОСТРАДАЛИХ КРАЈЕВА

Кула, 24 марта. — У недељу је на игралишту СК „Хајдук" одиграна пријатељска утакмица између фабрике шећера Нови Врбас и СК „Хајдук" из Куле. Победио је тим фабрике шећера са резултатом 6:2. Утакмицу је судио Шовљански Милан. Приход са ове утакмице предат је у корист пострадалих крајева.

Пинг-понг

У оквиру Светске омладинске недеље одржаће се у недељу 25 марта у 8 часова у новосадском Радничком дому пријатељска пинг-понг утакмица између клубова „Братство" из Суботице и Радничког из Новог Сада. Међу осталим наступају новосадски првац Армбрустер II и Марија Пајкерт.

★

ШАХ

ПРЕДАВАЊЕ И ТАКМИЧЕЊА У НОВОСАДСКОМ ШАХОВСКОМ КЛУБУ

Данас у недељу, 25 марта, друг Жарко Поповић, потпретседник Клуба и шаховски вештак, одржаће у клубским просторијама прво шаховско предавање, са темом: „О матним мрежама и њиховој конструкцији". Почетак у 10 и по сати пре подне. Приступ имају и нечланови, љубитељи шаха.

Поподне у 2 сата почиње брзопотезни турнир за првенство у месецу марту.

Играчи који су на одиграном квалификационом турниру стекли право учествовања у прворазредном турниру, одиграће нов међусобни турнир, на пласирање у ранг-листи.

Мечеви прворазредних играча, чији резултати утичу на постављену ранг-листу, у току су. Досадањи резултати су: Кулжински—Авировић 1:0; Поповић—Чањи 1 реми; Филиповић—др. Илијић 2:0; Атанацковић—Огњановић 0:1; Шанта—др. Араницки 2 ремија; Розенберг—Бикит 2:2; Бубањ—Селак 1:0; Гвозденовић—Ердељан 1:2.

МАЛИ ОГЛАСИ

ТРГОВИНА АЛКОХОЛНИХ ПИЋА ЗЛАТАН БРЕГ, која је била обуставила свој рад 1941 године, поново је отпочела са радом у Царинској ул. број 9. — Уједно извештавају се муштерије, да на лагеру има љуте шљивовице препеченице. Власник Станоје Петровић. 1483

ТРАЖИ СЕ за одмах девојка или жена која зна кувати. Плата и поступак одлични. Нека се јави Јована Суботића 21.

КУПУЈЕМ МЛИН чекићар или на камен са електричним мотором комплетан или појединачно. Понуде са описом и ценама јавити одмах на Драгутин Ђурчић, трговац, Краља Петра I бр. 10. 1459

ДАЈЕМ ЧАСОВЕ руског и француског језика и из клавира. Упитати Краља Петра II 42, врата 13.

МАРКЕ и разне збирке купујем Филателија Рекс, трговина марака, Нови Сад, Краља Петра II број 4.

ПРОДАЈУ СЕ ВРАТА и прозори у добром стању, исто тако и цреп. Јавити се Његошева 26. 1408

БУРАД И БАЧВЕ свих величина, винска и ракијска, купујем. Обратити се на Филијалу Политике, Н. Сад.

ТРАЖИМО ученика, по могућности са 2—3 разреда средње школе, за нашу трговину кратке, плетене и галантеријске робе. Лазић и Балаж, трговина кратке, галантеријске и бижутријске робе, Нови Сад, Железничка 79.

ТРГОВАЧКИ ПОМОЋНИК за магазинера потребан је за 1 април. Набављачка задруга трг. колонијалном робом, Нови Сад, Немачка ул. 25.

ТРАЖИМ СТАН од 2—3 собе и купатила са нузпросторијама. Којић Милан, Архимандрита Рајића 11.

Са одговарајућим улогом удружио бих се у неку **ТРГОВИНУ** или **ФАБРИКУ**. Којић Милан, Архимандрита Рајића 11. 1545

Купујем **НАЦИОНАЛ КАСУ** у добром стању, понуде слати на администрацију листа под „Бачка". 1541

Продајем предратно **МУШКО ОДЕЛО** за дечка од 15—16 год. Адреса Булевар Краљице Марије 9 код домара. 1529

ЈЕДАН МЛИНАР и један машиниста потребан нам је за саугас мотор. Место стално, ступити на посао може одмах. Јавити се лично Недељков и Пантић, млин, Надаљ. 1528

Тражим **ПЕТ ТКАЧА**, 1 ткачког мајстора или механичара. Николић Милан, Кр. Петра II 133. 1527

ПЕРФЕКТНУ КУВАРИЦУ тражи за одмах фирма Балтазар Фајт, парни млин д. д., Н. Сад, Кисачка ул. 3.

Купио бих 3 добро очувана **МУШКА ОДЕЛА** затворене боје и 3 добра мушка бицикла. Понудити Дунавска 10 I спрат 3 врата. 1525

СМОКИНГ ОДЕЛО скоро ново на продају. Руменачка 107/б, иза млина.

Тражим у новосадском атару **САЛАШ** са 10—15 јутара земље напола или у трећину. Адреса у администрацији. 1523

КУПИО БИХ 1 комбиновану собу и 1 трпезарију. Јавити Петров вулканизеру, Краља Петра II бр. 50.

Тражи се брачни пар без деце за **ДОМАРА**, обоје добију посла. Јавити се пре подне од 10—12 кафана Елит. 1520

ДОМАРА потребује кућа Хиршл Хермине, Саве Вуковића бр. 20.

Емајлиран сасвим нов **ШТЕДЊАК** продаје се. Саве Вуковића 20, стан 12

СОБАРИЦА тражи место у хотелу или слично. Јавити се од 2—4 Гајева 7 лево, прва врата. 1517

Тражим чисту **НАМЕШТЕНУ СОБУ** по могућности засебним улазом. Понуде у администрацију Слободне Војводине.

ИЗДАЈЕМ У ЗАКУП 24 јутра земље на Ченеју уз повољне услове. На месту имамо ђубрета за баштованлук. Упитати Краља Петра II 29.

ТРАЖИ СЕ озбиљна жена за кување, кућевни посао и чување двоје деце. Упитати у Цинкографији.

НА ПРОДАЈУ „Сингер" кабинет шивања машина и друге ствари. Милоша Димитријевића 37. 1511

КУПУЈЕМ све врсте празних флаша и флаше за компот. Сазданић Кр. Александра 3.

КУПУЈЕМ за готово, а примам и у комисиону продају порцеланске сервизе, украсне предмете из порцелана керамике, кристала и све остале ствари погодне за поклоне. Сава Нишевић, Нови Сад, Краља Александра ул. бр. 8. 1513

Фабрици сапуна „Албус" д. д. у Новом Саду хитно је потребан један **ТЕСАР**. Рефлектанти за место нека се јаве лично инж. Ст. Мирковићу, погонском инжињеру. 1512

КУПУЈЕМ све врсте флаше. Царинска 9. „Златан Брег". 1546

У суботу после подне изгубљени су **НАОЧАРИ** у кутији са насловом „Крисхабер Ласло" од Футошке ул. до Бановине. Молим поштеног налазача да врати уз награду у администрацију Слободне Војводине.

Изгубљено и оглашено неважећим

Ординачев Тоша, Пере Потпадића 32, куповна књижица бр. 4040.

Ачански Катица, Марије Петровић 21, пријавница.

Живка Гавриловић, Марије Петровић 34, пријавница.

Инж. Ранко Трифковић, Јована Ђорђевића 3, пријавница.

Векаш Јожеф, Проте Јована Храниловића 63, пријавница.

Коста Јовичић, Шумадијски трг 12, пријавница.

Вучковић Добривој, легитимација бр. 12/45 издата од Р. е. ч. за везу Штаб Реон Вазд. Базир, РАВВОВЈ.

Јанча Дејан, Радничка 33, легитимација.

Срђанов Мила, Стевана Сремца 8, пријавница.

Др. Радивој Каленић, Милетићева 16, пријавница.

Брзак Стојанка, Ченеј 506, пријавница.

Немет Стеван, Станоја Главаша 38, пријавница.

Теофанов Душан, Клиса 92, пријавница.

Марцикић Иван, Стерријина 8, пријавница.

Месарош Јелена, Лукијана Мушицког 24, књижица бр. 21.044.

Лучић Јелена, Алибунар, Југ Богдана 30, дозвола за путовање.

Фрања Фрај, Лазе Лазаревића 36, пријавница.

Антон Махоровић и Милка Махоровић, Стевана Брановачког 1 пријавница.

Аксенов Иван, Руменачка 69, пријавница.

Павић Даринка, Јосипа Панчића 13 пријавница.

Тинка Старчев, Јосипа Панчића 12, пријавница.

ТРАЖЕ СЕ

ТРАЖИМ мога сина Милана Стојшића из Новог Сада. Отишао је у партизане 6 VI 1943 год. Молим ко зна шта о њему да јави оцу Пери Стојшићу, Филипа Вишњића бр. 40.

Тужним срцем и болом у души јављамо свима познаницима да је

Вујковић Ламић Јосип

златар и сајџија

после кратке и тешке болести у суботу, 24 марта о. г. у 8.15 пре подне у 54 год. свога живота у вечност се преселио

Тело милог нам покојника биће сахрањено 25 марта о. г. у пола 3 часа после подне из капеле на рим. кат. гробљу.

ВЕЧНА МУ УСПОМЕНА!

ОЖАЛОШЋЕНА ПОРОДИЦА

КРОЗ НОВИ САД

Нови Сад, 25 марта 1945.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ:

НАЈЕЗДА, драма у 4 чина од Леонида Леонова. Почетак у 16 часова.

РАДНИЧКИ ДОМ у 8 часова Пинг понг утакмица између Братства (Суботица) и Радничког (Нови Сад).

ИГРАЛИШТЕ КАРАЂОРЂЕ:

14 часова Београд—Нови Сад

15.45 часова Албанска делегација—Округ Нови Сад.

БИОСКОПИ:

ОДЕОН: у 14, 16 и 18 (20 војничка) часова „Стаљинград", руски филм.

МУЗЕЈ МАТИЦЕ СРПСКЕ отворен од 11 до 12 часова.

АНТИФАШИСТИЧКА ИЗЛОЖБА отворена од 8 до 20 часова.

Дежурна апотека **МАШИЋ**, Темеринска улица.

Радно време у новосадским апотекама обавезно је од 8—12.30 и од 14.30—17 часова. После овог времена вршиће службу дежурна апотека.

СТАНИЦА ЗА ТРАНСФУЗИЈУ КРВИ редовно ради од 8 до 16 часова. Моле се даваоци да се јављају пре подне и да тога дана не доручкују масну храну.

ВОДОСТАЈ

Званични извештај о во... Капетаније пристаништа Нови Сад. Дунав код Новог Сада: 14 марта +482, 15 марта +465, 16 марта - 450, 17 марта +435, 18 марта +425, 19 марта +416, 20 марта +415, 21 марта +415, 22 марта +418, 23 марта +425, 24 марта +432; температура воде на дан 24 марта +3 С.

Тиса код Титела: 14 марта +477, 15 марта +462, 16 марта +440, 17 марта +422, 18 марта +412, 19 марта +406, 20 марта +414, 21 марта +423, 22 марта +432, 23 марта +450, 24 марта +466; температура воде на дан 24 марта +12 С.

ДРАЖБЕ ЗА СТАРЕТИНАРСКЕ РАДЊЕ У НОВОМ САДУ

Привредни одељак, секција за трговину Гр. Н. О. О. Нови Сад, одређује дражбу ради продаје све робе која се налази у следећим старетинарским радњама, које су напуштене на територији Новог Сада:

1. старетинарска радња уд. Карла Хубера у кат. порти.
2. старетинарска радња Јосифа Брандла у Темеринској улици број 20.
3. старетинарска радња Хиронимус Михаила у Пашићевој број 21.

Дражби ће се изложити сва роба која се у часу дражбе буде налазила у поменутим радњама. Дражби се излаже сва роба неинвентарисана, сва како стоји.

Дражба ће се одржати и то уд. Карла Хубера у среду 28 марта 1945 г., у 9 часова пре подне.

Дражба ће се одржати и то Јосифа Брандла у 11 часова пре подне:

А за робу у радњи Хиронимуса у три часа по подне, и то за сваку у радњама истих.

Сваки дражбовалац дужан је пре почетка дражбе да покаже на име писманлука, код радње уд. Карла Хубера 400 пенга, за радњу Јосифа Брандла 800 пенга а за радњу Хиронимуса 1000 пенга, коју своту губи за случај да за робу да највишу понуду, а од исте одустаје. Дражбоваоцима на којима не остане куповина, повраћа се кауција одмах при завршетку дражбе.

Дражбовалац који буде понудио највишу цену дужан је одмах исту исплатити и робу одмах однети о своме трошку и на свој ризико.

Позивају се сви они који су евентуално било којој од напред наведених радња дали бившим власницима робу у комисион, а иста се роба још налази у поменутим радњама, да се пријаве и траже излучење ове своје робе најдаље до 12 часова, у уторак 27 марта 1945 г., и собом нека понесу писмене потврде о продаји робе напред наведеним радњама, јер ће исте после истеклог рока бити наложене продаји.

(Из Гр. НОО-а, Секција за трговину.)

ПОСЛЕДЊЕ ВЕСТИ

Три савезничке армије прелазе преко Рајне

Претседник владе Черчил налази се у Штабу фелдмаршала Монтгомерија, одакле прати ток ове велике војничке операције

Лондон, 24 марта. — Нова савезничка офанзива преко Рајне која је почела синоћ добро се развија. Из Врховног штаба фелдмаршала Монтгомерија данас по подне се јавља; да је извршено напредовање. Г. Черчил се налази у главном стану фелдмаршала Монтгомерија. Савезници су образовали 4 мостобрана и заузели три града источно од Рајне. Савезничке моторизоване претходнице брзо напредују према положајима унапред одређеним за њих. Јутрос су у немачку позадину бачене трупе летеће пешадије. Немачки ловци уопште се нису појавили. Немачки отпор је врло слаб — Савезнички губици нису озбиљни. Даље на југ савезничке трупе прошириле су свој мостобран код Ремагена тако да један његов крај угрожава подручје Франкфурта на Мајни.

ПРЕЛАЗАК САВЕЗНИЧКИХ АРМИЈА ПРЕКО РАЈНЕ

Лондон, 24 марта. — Из Главног стана маршала Монтгомерија јавља се:

Наше трупе ушле су у Рејс после јаке артилериске баражне ватре. Непријатељ је пружао врло слаб отпор. Заробљено је више стотина непријатељских војника, међу којима и сто војника немачке осме падобранске дивизије. На подручју Сантена наше трупе успоставиле су мостобран дубок две до три хиљаде јарди и заузеле Бројслих. Заробљен је командант Везела.

Савезничка војска данас брзо надире преко доњег тока Рајне на широком фронту, а летећа пешадија спуштена је у немачку позадину. Знатан број војника са ратним материјалом већ је пребачен преко реке. Из Главног стана јављају да се операције добро развијају. Хиљаде јуришних чамаца пренеле су британске и канадске трупе преко Рајне уз помоћ највећег бомбардовања у овом рату са копна и из ваздуха.

Прва вест о овом драматичном развоју борби у Немачкој издата је у следећем комуникеу:

„Данас су савезничке трупе прешле Рајну северно од Рура, а одреди летеће пешадије спуштени су у немачкој позадини. Савезничке операције помажу ваздухопловство и артилерију. Прва канадска, Друга британска и Девета америчка армија почеле су прелаз преко Рајне. Прве су прешле шкотске трупе у близини Рајса, а друге западно од Везела. Прелаз је почео синоћ у 9 часова. Пре почетка прелаза савезнички бомбардери извршили су јак напад на Везел, а затим су командоси напали град. Јутрос су се још водиле борбе.

Трећи прелаз извршиле су шкотске трупе код Снтена. Јутрос су америчке трупе прешле реку код Везела. Британске трупе образовале су три мостобрана преко Рајне. Савезничке трупе нису нигде наишле на немачке резерве. Отпор Немаца је слаб."

Јутрос је 1500 транспортних авиона пренело трупе летеће пешадије у позадину немачког фронта источно од Рајне. 250 либератора већ је пренело храну и материјал летећој пешадији у немачкој позадини.

У присуству маршала Тита потписан је уговор наше владе са УНРРА о испорукама за помоћ Југославији

Уговор је потписао министар за снабдевање Никола Петровић

Београд, 24 марта. — Данас у 11 сати одиграо се догађај који ће имати важну улогу у изградњи и подизању наше ратом напаћене земље. У присуству маршала Тита потписан је уговор између наше владе и делегације Администрације Уједињених народа за помоћ и обнову, која је боље позната под именом УНРРА.

Нешто доцније предан је домаћој и страној штампи званичан коминике о том догађају, који гласи:

Поводом потписа споразума између владе федеративне Југославије и УНРРЕ, издат је следећи заједнички коминике:

Данас, пре подне у 11 часова, потписан је у присуству маршала Тита споразум између југословенске владе и делегације администрације Уједињених народа за помоћ и обнове (УНРРА). Споразум је потписао у име владе федеративне Југославије инж. Никола Петровић, министар трговине и снабдевања, а у име УНРРЕ г. Рој Хендриксон, заменик генералног директора УНРРЕ у Вашингтону.

Потписани споразум даје основе за давање помоћи храбрим народима Југославије који су толико велике напоре чинили у борби за своје ослобођење и за заједничку ствар Уједињених народа и толико трпели и сада трпе од непријатељевих пустошења.

Споразум са УНРРОМ предвиђа снабдевање храном, лековима, обућом и одећом, као и добрима за помоћ у обнови пољопривреде, индустрије и саобраћаја као и службе разних специјалиста које ће влада позвати на сарадњу.

Расподелу добара вршиће влада федеративне Југославије уз учешће претставника УНРРЕ, као посматрача.

До сада су помоћ Југославији на обалама Јадрана слале англо-америчке војне организације (МЛ). Од 15 априла 1945 преузеће УНРРА одговорност да помаже снабдевање Југославије, и она се нада да ће се испоручене количине стално повећавати, док не буду задовољене основне потребе народа.

Верује се да ће Савезници одредити довољни бродски простор, да се та помоћ може пружити у довољним количинама.

У Сплиту се већ налази особље УНРРЕ. Ускоро стиже у Београд мисија УНРРЕ под вођством г. Алана Хала, вршиоца дужности шефа мисије, док не стигне Влас Сергечик из СССР, кога је генерални директор УНРРЕ Херберт Леман позвао да буде шеф мисије.

Поводом тога важног догађаја министар трговине и снабдевања инж. Никола Петровић одржао је говор у коме је рекао између осталог:

„Уједињени народи и остали слободољубиви народи цене херојство, жртве и страдања наше земље и њен велики допринос заједничкој ствари Уједињених народа. Народи Југославије стекли су морално право на материјалну помоћ Уједињених народа. Потребе наше земље су многостране и велике. Код нас влада оскудица у свему Па ипак, сматрам за потребно да овом приликом подвучем да је поред брзе помоћи у храни потребна и ефикасна помоћ Југославији у саобраћајним средствима — камиони, железнички материјал, бродови — што је за нас од највећег значаја."

Г. Хендриксон, заменик генералног директора УНРРЕ, изјавио је између осталог:

„Администрација Уједињених народа за помоћ и обнову је срећна да је дошло време, када се може дати доказа добре воље свих Уједињених народа према Југославији давањем материјалних средстава за помоћ и обнову земље. Било ми је врло драго да смо могли, са маршалом Титом и члановима његове владе, израдити детаљан споразум који ће, мислим, дати Југославији знатну помоћ из разних делова света.

Према споразуму, Југославија ће, како то и треба да буде, имати у својим рукама раздеобу добара за помоћ.

Када су прве тоне помоћи стигле на далматинску обалу, послане од стране савезничких војних власти, влада и народ показали су да се не боје ни рада, ни потешкоћа и да желе савесно извршити тешки посао. Они су показали иницијативу којој ће да се диви цео свет".

*

За све наше народе потписивање споразума са УНРРОМ значи да ће напори у обнови наше земље наићи не само на моралну подршку код Уједињених нација, него да ћемо добити, уколико то садашње ратне прилике дозвољавају, довољну количину превозних средстава, машина и осталог материјала, помоћи од којих ће наша земља бити у стању не само да преброди потешкоће у привредном животу, које су последице рата, него и да створи услове развијања привредног живота наше домовине, који ће бити на вишем ступњу него пре рата.

Али овај споразум има још једно значење. Како је рекао г. Хендриксон, Југославија ће, како то и треба да буде, имати у својим рукама расподелу добара за помоћ. Ова тачка уговора значи потпуно признање од стране Савезника да наши народи одлучују сами, према својим потребама, како ће се расподелити помоћ коју им шаљу Уједињени народи, а који су они заслужили тешком борбом против окупатора у току овога рата.

Овај уговор значи да ће сарадња између наше домовине и осталих Уједињених нација бити још тешња, не само у периоду овога рата него и ван рата, када ће економско дизање и сарадња између народа бити основа лепшег и срећнијег живота.

Маршал Тито примио је делегате УНРРЕ

После објављеног потписа споразума између владе демократске федеративне Југославије и УНРРЕ, претседник владе демократске федеративне Југославије, маршал Југославије Јосип Броз Тито, примио је претставнике УНРРЕ.

Обраћајући се претставницима УНРРЕ маршал Тито је истакао да му је врло драго што је дошло до потписа споразума између УНРРЕ и владе демократске федеративне Југославије. То га весели не само због помоћи у материјалу за коју се нада да ће је сада добити Југославија, него такође из разлога уже сарадње и духа међусобног споразумевања Уједињених народа. Ова сарадња неће се ограничити само за време трајања рата, него ће се наставити и после рата у периоду мира, који нам је свима толико потребан.

Југославија је много претрпела за време овога рата, рекао је маршал Тито, и ове жртве оправдавају потребу сарадње и помоћи коју Уједињени народи дају Југославији.

Совјетски амбасадор г. Садчиков предао је намесницима своје акредитиве

Београд, 24 марта. — Данас у 12 сова предао је намесницима акредитивна писма амбасадор СССР г. Иван Васиљевић Садчиков.

Амбасадор г. Садчиков био је у пратњи привременог вршиоца дужности шефа протокола Др. Ђурђевића и чиновника амбасаде: саветника г. Чувахина, првог секретара г. Сахаров, другог секретара, г. Григоријева и аташеја г. Картинског. Предаји акредитива присуствовао је министар иностраних послова г. Др. Иван Шубашић.

Приликом предаје амбасадор г. Садчиков одржао је следећи говор:

„Господо регенти, мој долазак у пријатељску Југославију у својству амбасадора СССР претставља за мене срећан догађај. Совјетски народ је са жарком симпатијом пратио и још увек прати херојску борбу народа Југославије за слободу и независност против хитлеровских угњетача и њихових помагача.

Совјетски Савез са задовољством је примио на знање образовање јединствене југословенске владе — демократске владе Југославије.

Високо ценећи значај херојске борбе Југославије против заједничког непријатеља савезничких земаља, Совјетски Савез је пружао и пружиће сву могућу подршку и помоћ братском народу Југославије у погледу потпуног ослобођења земље од немачких освајача као и у погледу учвршћења њене независности.

Предајући Вам акредитивна писма, којима Президијум Врховног совјета СССР акредитује мене у својству изванредног и опуномоћеног амбасадора код краљевског регентског већа Југославије хтео бих да вас уверим, гг. регенти, да ћу са своје стране уложити сав напор у циљу још већег учвршћења пријатељства између наших земаља и стварања најтешње сарадње наших братских народа како у рату, тако и у мирном изграђивању.

При испуњавању задатака који су ми поверени од моје владе ја се надам да ћу уживати вашу помоћ и подршку, а исто тако и помоћ и подршку од владе Југославије."

На тај говор намесник г. Срђан Будисављевић одговорио је следећим говором:

„Г. амбасадоре, дозволите ми да вам у име краљевског намесништва Југославије изразим топлу благодарност за вашим срдачним и пријатељским речима.

Искрено признање које сте изволели упутити херојској борби наших народа оставило је на нас дубок утисак. Ми смо свесни да вам можемо рећи да ће ова брижљива пажња великог и моћног Совјетског Савеза према нашим народним борцима, који већ пуне четири године под најтежим околностима воде крвав и беспрекидан рат за слободу и независност, држећи високо заставу националних традиција и части, одјекнути широм наше лепе домовине која са дивљењем прати историске победе славом овенчане Црвене армије над варварским хитлеровским завојевачем.

Примајући пуномоћја којима вас Президијум Врховног Совјета акредитује у својству ванредног и опуномоћеног амбасадора СССР у Југославији, молимо вас да будете уверени да ћете и од краљевског намесништва и од југословенске владе увек имати сваку помоћ и подршку у стварању још чвршћег пријатељства између наше две земље и у изградњи најтешње сарадње наших народа, како у рату тако и у миру. Будите исто тако уверени, г. амбасадоре, да тим високим циљевима тежи цела Југославија која према СССР гаји топле осећаје жарког пријатељства и братске оданости".

После предаје акредитивних писама повукли су се намесници са амбасадором и министром иностраних послова у суседни ратни кабинет, где су се у интимном разговору задржали пола часа. (ТАНЈУГ)

„Слободна Војводина" излази сваког дана осим среде — Уредништво и администрација Нови Сад, Футошка улица број 50 — Телеф. Уредништва 28-24